

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIV. Број 606
Субота, 10. август 1963. год.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

СВЕ ЈЕДИНИЦЕ
СУ ПОШЛЕ НА ИЗ-
ВРШЕЊЕ...

АЛАРМ!

ЛЕДЕНИ БРЕГ БО
СКРЕЊУО ЈЕ ОА
ОДРЕЂЕНОГ
ПРАВЦА!

ИСКЛУЧИТЕ ПОГОН... БРЗО!
ПРЕ НО ШТО СЕ СУДАРИ
СА ДРУГИМ БРЕГОВИМА!

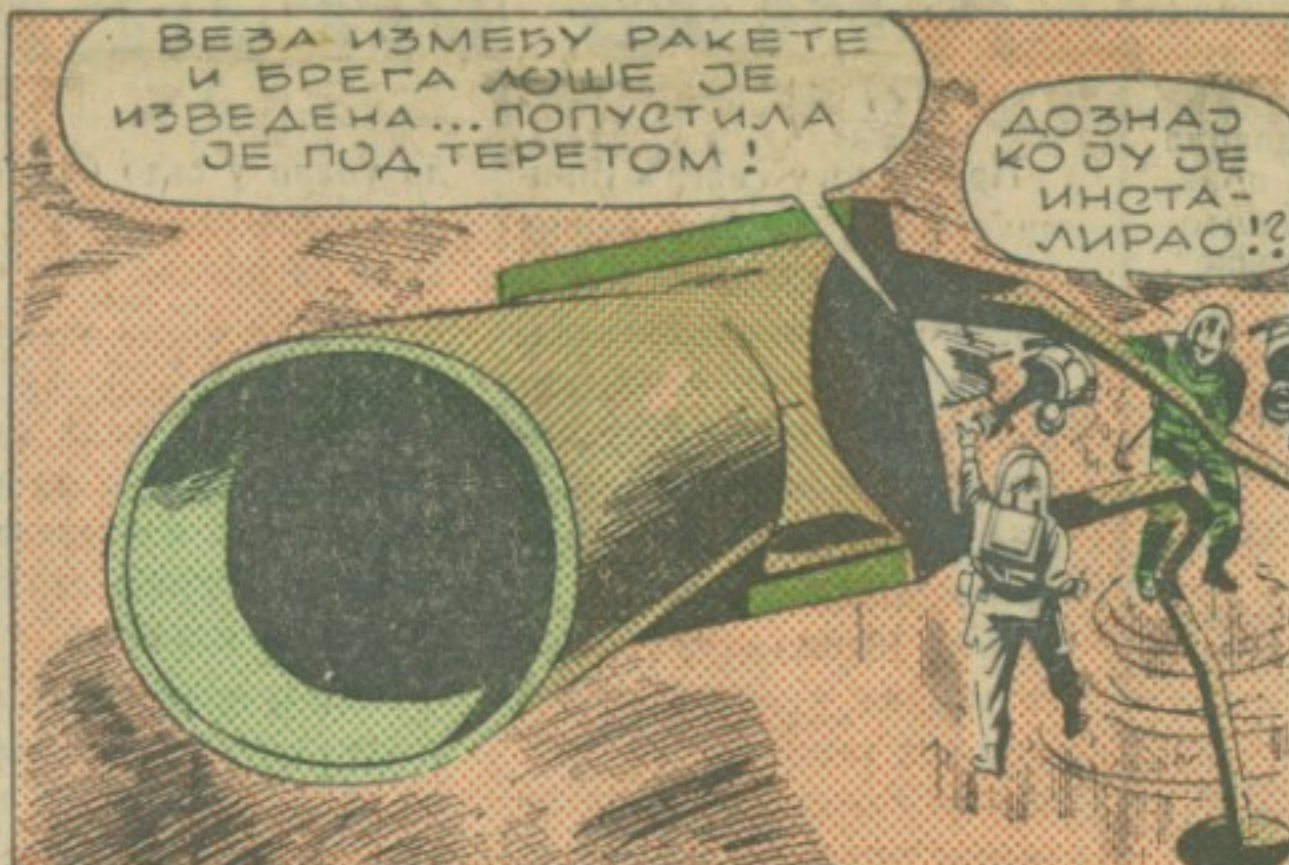

РАКЕТНИ МОТОРИ
СУ ИСКЛУЧЕНИ!
НЕКОНТРОЛИСАНИ
БРЕГ САМО ЈЕ
ОКРЗЊУО ОНАД
ИСПОД СЕБЕ!

ХАЈДЕ ДА
ВИДИМО
ШТА СЕ ДО-
ГОДИЛО
СЕРЏЕ!

ВАЖИ,
ФЛА-
ШЕ!

ВЕЗА ИЗМЕЂУ РАКЕТЕ
И БРЕГА МОШЕ ЈЕ
ИЗВЕДЕНА... ПОПУСТИЛА
ЈЕ ПОД ТЕРЕТОМ!

ДОЗНАО
КО ЈУ ЈЕ
ИНСТА-
ЛИРАО!?

БРЗО КЕМО
ТО ОПРАВИТИ!
КВАР НИЈЕ
ВЕЛИК, АЛИ ЈЕ
МОГАО ДА БУДЕ
ФАТАЛАН!

ВРАТИЋЕМО
БРЕГ НА
ОДРЕЂЕНУ
ПУТАЊУ

У РЕДУ ЈЕ... ВУЦИ!!

СКЛАЊАО СЕ!
МОТОР СЕ ОПЕТ
УКЛУЧИО!

А РАКЕТА ЈЕ
НЕИСПРАВНА!

ЛЕЗИ,
ФЛАШЕ!

АТОМСКИ ИСПУСНИ
ГАСОВИ СПРЖИЋЕ
НАС ПРЕ НО ШТО
ТРЕПНЕМО!

ПА НЕ
СМЕМО
ЧЕКА-
ТИ...

МОРАМ ДА ПРЕ-
СЕЧЕМ ДОВОД
ЕНЕРГИЈЕ!

ФЛАШЕ,
СТАНИ!

У ОВОМ БРОЈУ: Бексџо
из болнице. Прва Шекспиро
ва њослава у нашој зем-
љи. Мине личких њарџиза-
на. Зверсџва нилској коњи.
Враћање дуџа. Занимљиво-
сџи. Весџи из џехнике.

КРОЗ ВЕКОВЕ

„ПИСМА БОГУ“

Писмени извештаји асирских краљева о њиховим војним походима упућивани после сваке ратничке кампање врховном асирском богу Ашору, називају се у науци „писма богу“. Ти извештаји су веома детаљни, обухватају све појединости, а рађени су на основу тачних статистика и података. Тако, на пример, детаљни подаци о оваквим извештајима асирског владара Саргона II — владао је од 722. до 705. године пре наше ере — показују да је он у своје походе водио писаре чија је дужност била да тачно бележе све што је за извештај било по-

ребно. На једном рељефу, пак, који представља војне походе виде се и два писара како, један на глиненој табlici, а други на пергаменту, пописују плен из једног освојеног храма. Због тога су „писма богу“ један од веома значајних извора за проучавање асирске историје, као и историје народа с којима је Асирија водила ратове.

ОДАНА СЕСТРА

Служити војску у царској Русији није била нимало пријатна ствар: од регрута родбина се опраштала малтене као од покојника. Забележен је случај једне девојке која је радије и сама ступила у војску и отишла у рат, но што се одвојила од своје браће.

Догодило се то пре равно сто година. Козачка кћи Варвара Зајцева, која је од малена била навикнута на коње и јахање, поднела је молбу да служи заједно са своја два брата у једном козачком пуку. На испиту девојка се показала не само као вешта јахачица, већ и вична оружју. После друге молбе Зајцевој је био дозвољен приступ у војску и она је ускоро са својом браћом и својим пуком отишла у рат.

Ripley's. Веровали или не!

ПАЛМА ЗВОНАРА

У Афричком племену Шилук све новосте објављују се звонњем у звон којег је по правили обешено између грана палме

МОСТ СРЕЋЕ

МОСТ ПРЕКО РЕКЕ КАН-КЈАНГ РУШИО СЕ ЗА ВРЕМЕ СВАКЕ ПОПЛАВЕ ТОКОМ 4 ВЕКА. ГОДИНЕ 1926 МОСТ ЈЕ ПОЧЕВО ПОДИГНУТ, АЛИ НЕ У ПРАВОЈ ЛИНИЈИ БЕГ У ОБЛИКУ КИНСКОГ ПИСМЕНА КОЈЕ ОЗНАЧАВА „СРЕЋУ“ И ОТАДА ОДОЛЕВА СВИМ ПОПЛАВАМА.

НАЈСВИРЕПИЈА ПРЕСУДА У ПО-ЖЕН ИСТОРИЈИ

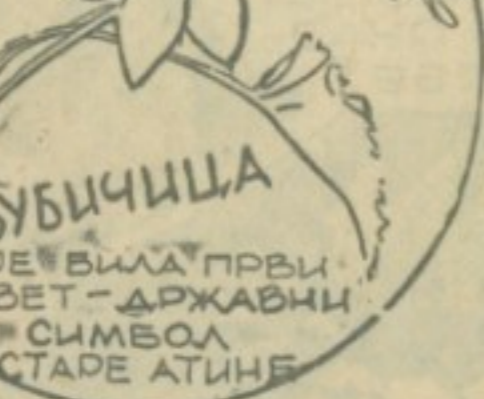
ПРВИ МИНИСТАР КИНСКОГ ЦАРА ТОХАНА ТИМУРА НАРЕДИО ЈЕ ДА СЕ ПОГУБЕ СВИ КИНСКИ КОЈИ СЕ ЗОВУ ЧАНГ, ВАНГ, ЛИУ, ЛИ И ЧАО!

МЕЂУТИМ И ЦАР И ЊЕГОВ МИНИСТАР БИЛИ СУ ЗБАЧЕНИ ПРЕ НО ШТО ЈЕ ПРЕСУДА ИЗВРШЕНА.

COPY 1961 KING FEATURES SYNDICATE, INC. WORLD RIGHTS RESERVED

ИЗГУБЛЕНИ ДИЈАМАНТ

НАРЕН ЈЕ ПОСЛЕ ДВЕ ГОДИНЕ У ЖЕЛУЦУ ПЕТЛА ПИТЕРА ПЕТИТА ИЗ АТЛАНТЕ (САД)

ЉУБИЧИЦА
ЈЕ БИЛА ПРВИ ЦВЕТ ДРЖАВНИ СИМБОЛ СТАРЕ АТИНЕ

ШНЕПСИ

ЈАЗАВИЧАД ХЕЛМЕ ЗОТ-МЕЈЕР ИЗ ЛОС АНЂЕЛОСА (САД) ДОБИО ЈЕ СВЕ НОВЕ ЗУБЕ У 11 ГОДИНИ

АКО ХОЋЕТЕ — ВЕРУЈТЕ...

Кроз Ирак протиче река Дијала. То је једина река у свету која је била осуђена на смрт. Најзанимљивије је то да је ова казна била и извршена.

Реку је осудио нико други до велики персијски цар Кир.

Приликом једног преласка преко реке цар је изгубио све тог белог коња који се утопио на његове очи. Разгневени Кир наредио је да се ископа 360 канала да би њима отекла вода из Дијале. Река је тако престала да постоји и остала је без воде више од хиљаду година. Али, временом је пустињски песак засуо канале и река се вратила у своје старо корито.

Сиракуски тиранин Дионисије (431—367. пре наше ере) није дозвољавао свом берберину да му косу и браду шиша маказима, нити да му бријач приноси лицу. Берберин му је уместо тога прлио власи распаљеним хумуром. Наиме, Дионисије се смртно бојао да ће га неко убити и није подносио да му се оштри предмети приликује глави.

Гроф Неселроде (1780—1862) био је четрдесет година

руски министар иностраних послова али никад није научио да говори руски.

У средњовековним енглеским црквама обично се налазио по један веома тежак сандук који је служио за проверавање невеста. Да би положила овај испит кандидаткиња за невесту морала је да по дигне сандук једном руком. Ако не би могла да са успехом изврши овај задатак, сматрала су је преслабом за испуњење дужности једне домаћице и њен младожења могао је без икаквих последица да раскине свадбени уговор.

Најмлађи главнокомандујући који је икад водио војску у рат био је тромесечни херцог Годвард III Брабантски (Белгија). Имао је свега деведесет дана када је наследио од оца брабантски престо и самим тим постао главнокомандујући брабантске војске.

Почео је рат. Херцог је био дужан да у том окршају буде на челу своје војске. Положили су га у колевку коју су разапали између два дрвета недалеко од места битке. На тај начин херцог је лично присуствовао бици и победа

извојевана тога дана била је приписана њему. У току 48 година своје владавине (1142—1190) он је носио назив „Храбри“. Додуше, сачувана су

сведочанства да су Годвард III његови савременици понекад називали с мање поштовања „херцогом из колевке“.

Двоспратна игра неразлучни је део свадбеног ритуала

у једној од средишњих држава у Индији. Игру изводе гости позвани на славе. Играју је 12 мушкараца и то, по правилу, читаву ноћ. Шесторица од њих испењу се на рамена друге шесторице, а затим оба „спрата“, држећи се за руке, почињу уз песму да играју. С времена на време играчи мењају „спратове“. По стоји веровање да сваки сат „двоспратног играња“ обезбеђује десет година срећног супружничког живота младом пару.

Овце из Ларзака, у Француској, од чијег се млека справља чувени сир рокфор, никад не пију воду. Сматра се да би узимање воде имало као последицу погоршање квалитета њиховог меса и вуне и због тога пастири никад не пуштају да њихова стада приђу појлилу. Сву неопходну влагу овце добијају из траве на пасиштима.

КРОЗ ИГЛЕНЕ УШИ

При односу снага отприлике 3:1 у корист наших јединица, победа се могла постићи и фронталним нападом на логор черкеског пука у банијском селу Комареву. Командантова је жеља била да посао сврши уз минималне губитке, а то је било једино могуће ако се упадне у непријатељев поредак тамо где он уопште није очекивао — преко узаног простора између утврђеног села и железничке пруге, такође ојачане бункерима.

Немачке посаде сматрале су за потребно да осматрају простор између бункера и села. Сва пажња им је била усмерена на супротну страну, тамо одакле су се једино и могле очекивати партизанске јединице. Разуме се, ни војници који су били на самом почетку села, у зградама подешеним за одбрану, нису баш много осматрали земљиште испред себе, јер онај ко буде пошао у напад мора најпре да набаса на посаде бункера. А те посаде, ето, нису ни запазиле партизане који су те летње ноћи 1944. негде пре сванућа, изнена-

да упали у село баш са оне стране где су били бункери на пруги.

Нису их могле очекивати ни посаде из села све до оног тренутка када су, на педесетак метара од утврђених кућа, партизани устали из заклона као да су из земље изникли.

Томе је претходило дуго трајно и мучно пузање преко воћњака и башта, између бункера крај пруге и у-

тврђених кућа на ивици села. Читав километар и више пузали су тако борци 3. и 4. батаљона 16. славонске, улазећи све дубље у опасан процес дуж самих непријатељских бункера. И нико их ни ту није приметио све

док се нису поређали дуж ивице села.

Тиме је главни и најопаснији део посла био завршен. Борци и њихове старешине нису више страховали иако су им иза леђа, на неких стотину метара, били бункери. На уговорени знак све било рашчишћено: заробљено је око 100 Черкеза а остали су или побијени или су се разбежали.

гринуле главне снаге 7. дивизије (16. славонска је у то време била под њеном командом). За непун сат је све било рашчишћено: заробљено је око 100 Черкеза а остали су или побијени или су се разбежали.

ДОБРА СТРАНА НЕГОДОВАЊА...

На фудбалским утакмицама у Енглеској кад су гледаоци незадовољни игром они тихо талпају рукама, а највеће негодовање изражавају бацивањем металног новца. Тако је, у последње време, нађено вео-

ма много ситуација на игралишту фудбалског друштва Манчестер сити које је испало из прве лиге. Навијачи су заиста имали разлога да буду незадовољни јер је тим изазвао један пораз за другим.

— Овакво јавно негодовање има и добру страну — изјавио је менаџер овог клуба. — Ускоро ћемо прикупити толико новца да ћемо ангажовати неколико нових истакнутих играча.

ПРВА ЧОКОЛАДА У СВЕТУ

Кад су Шпанци 1519. године освојили Мексико, у „касама“ нису нашли ни сребро ни злато него плод какаоа. Ова су зрна (као пасуљ) служила уместо новца. Доцније се видело да сок овога плода може да се пије.

Прву фабрику чоколаде основао је Ваис пре 200 година близу Вевета у Швајцарској. Затим су се реале разне познате фирме: Сисар, Колер, Петер, Нестле и друге. Швајцарска је постојбина чоколаде и данас је у овој индустрији запослено 6.000 радника. За прераду се употребљава 30 милиона литара млека и 15 милиона кг шећера. Укупно се годишње произведе чоколаде за 40 милиона швајцарских франака.

Процес прављења чоколаде захтева доста времена: да се од зрна какаоа добију готове снаковане табле. Сама Швајцарска је највећи потрошач чоколаде у свету: на сваког становника долази 6 кг годишње.

КО ЋЕ КОГА

Већ неколико векова у енглеској варошици Хедингтону једном годишње се одржава занимљиво такмичење. Становници лево и десне обале Ајзе, поточића који дели град на два дела, образују спортске екипе од по двадесет

чланова. Такмичење се састоји из натазања ужета. Према условима такмичења једна екипа мора три пута узастопце да превуче противнике преко Ајзе. Ове године победу су однели становници јужне обале потока.

ДРЖАВА У МИНИЈАТУРИ

Из године у годину у Пољску долази све више страних туриста. Али, већина од њих нема могућности да је целу обиђе. Уосталом, и многи Пољаци желели би да могу натанане да разгледају своју земљу. Варшављани су одлучили да помогну и домаћим и страним туристима: на простору од 30 хектара биће од пластичне масе израђена макета целе земље са свим њеним рекама, језерима, градовима, па чак и већим индустријским објектима. На тај начин туристи ће моћи пешице да „прокрстаре“ читаву земљу и да се упознају с њеним знаменитостима.

КОРИСТ ОД ПАНКОВА

Тешко је наћи човека који се бар мало не нађеји кад види паука. Међутим,

паук је веома користан инсект. Недавно су енглески етнологзи израчунали да паукови уништавају више инсеката-штеточина но сви други истребљивачи, ук-

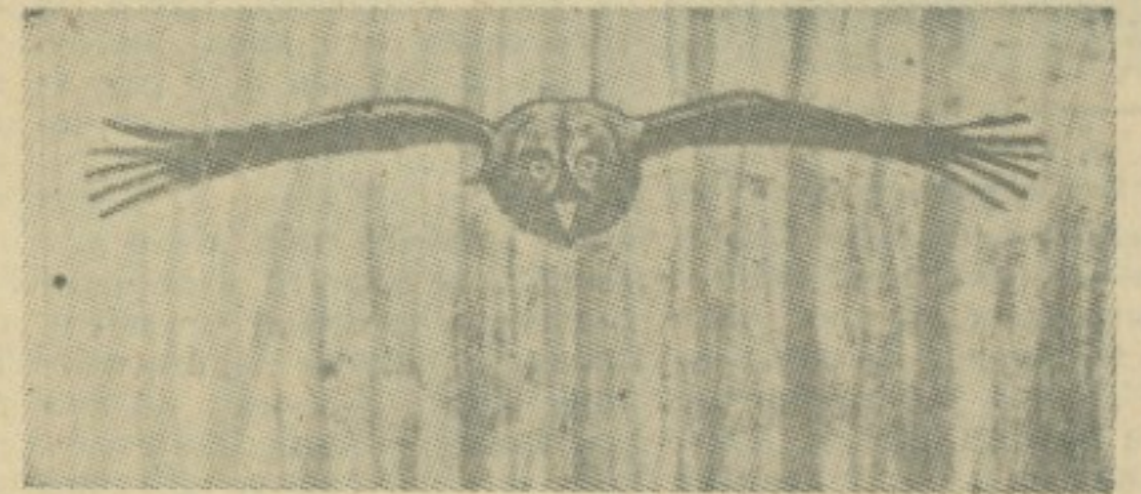
ључујући ту и птице и животиње. Укупна тежина штеточина које у току једне године паукови униште у Енглеској, износи на хиљаде тона.

ГОСПОДАРИЦА ПОЛАРНЕ НОЋИ

Необично биће што подсећа на чудовиште из бајки у ствари је само северна сова „господарица поларне ноћи“.

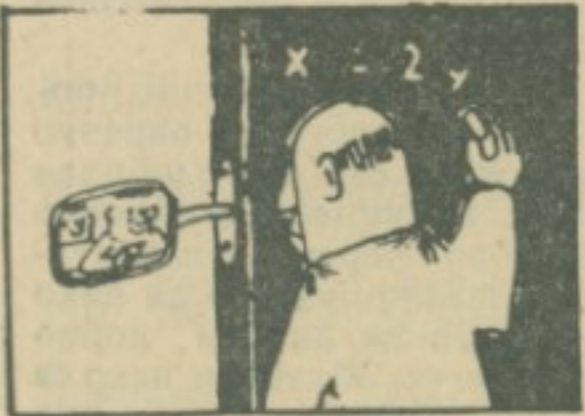
Две године је шведски фотограф Хилдинг „ловио“ овај снимак. Најзад су његови покушаји били

крунисани успехом. Истина, лов с фото-апаратом није прошао без жртава: сова је пикирала на људе који су се усудили да фотографишу њен лет и озбиљно је ранила Хилдинговог помоћника.

КОНТРОЛНО ОГЛЕДАЛО У ШКОЛИ

У школама у Тексасу постављено је у разредима поред табле на виду огледало у коме наставник види шта

ученици раде док им је он окренут леђима. На ову идеју је дошла управа школе јер се догађа да се извесни ђаци понашају онако како им не доликује.

ЕЛЕКТРИЧНА ЧЕТКИЦА ЗА ЗУБЕ

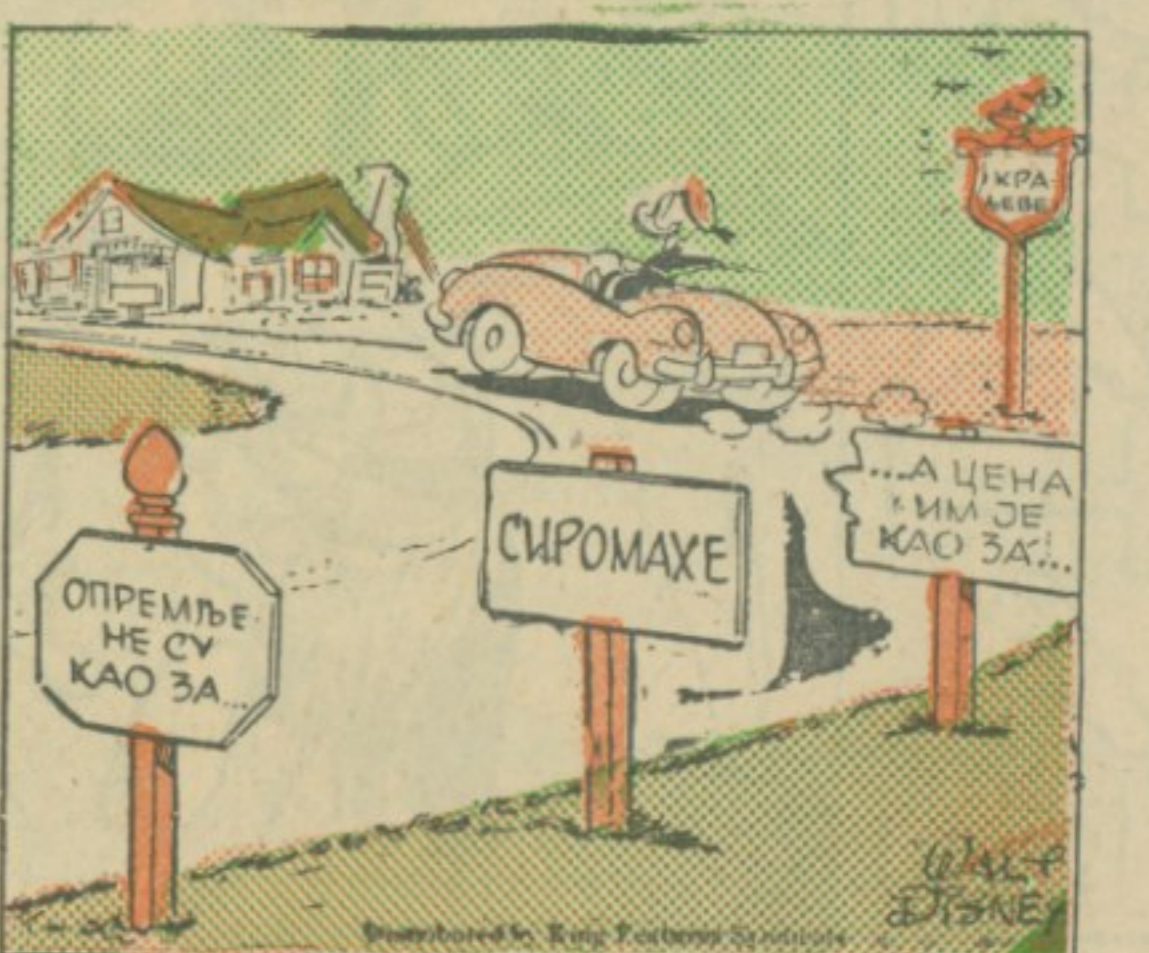
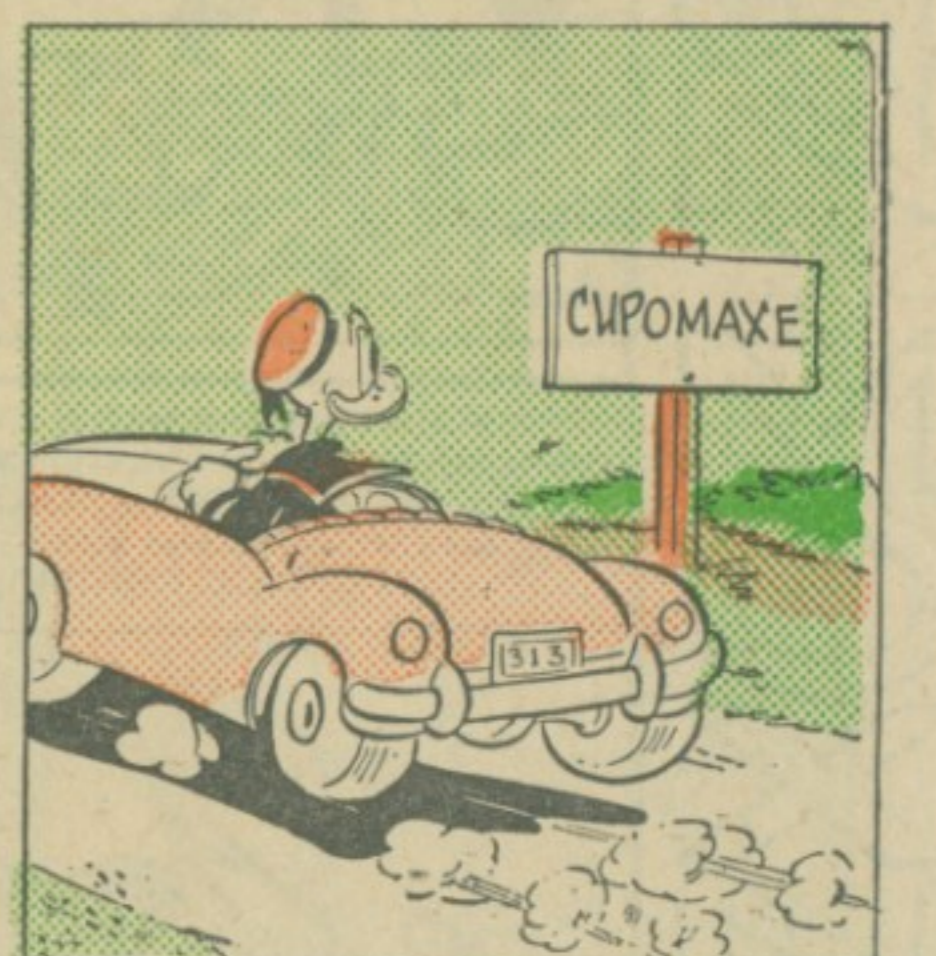
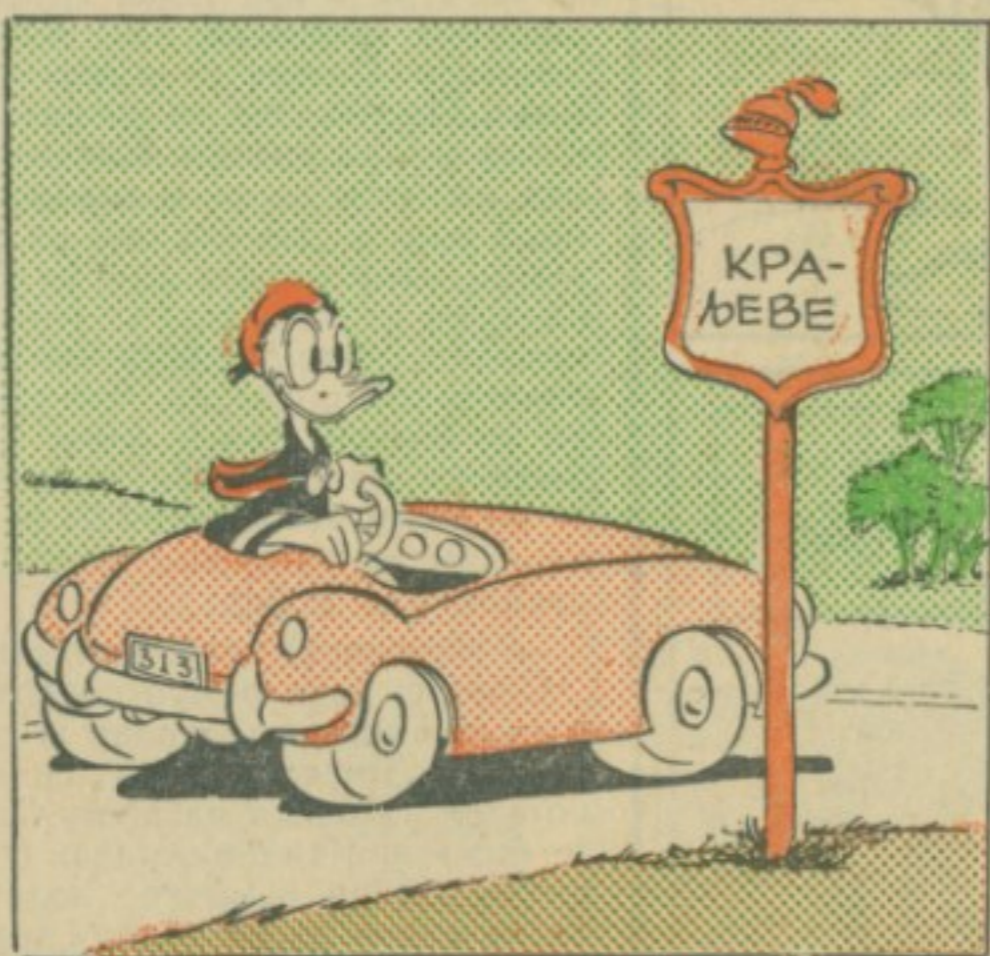
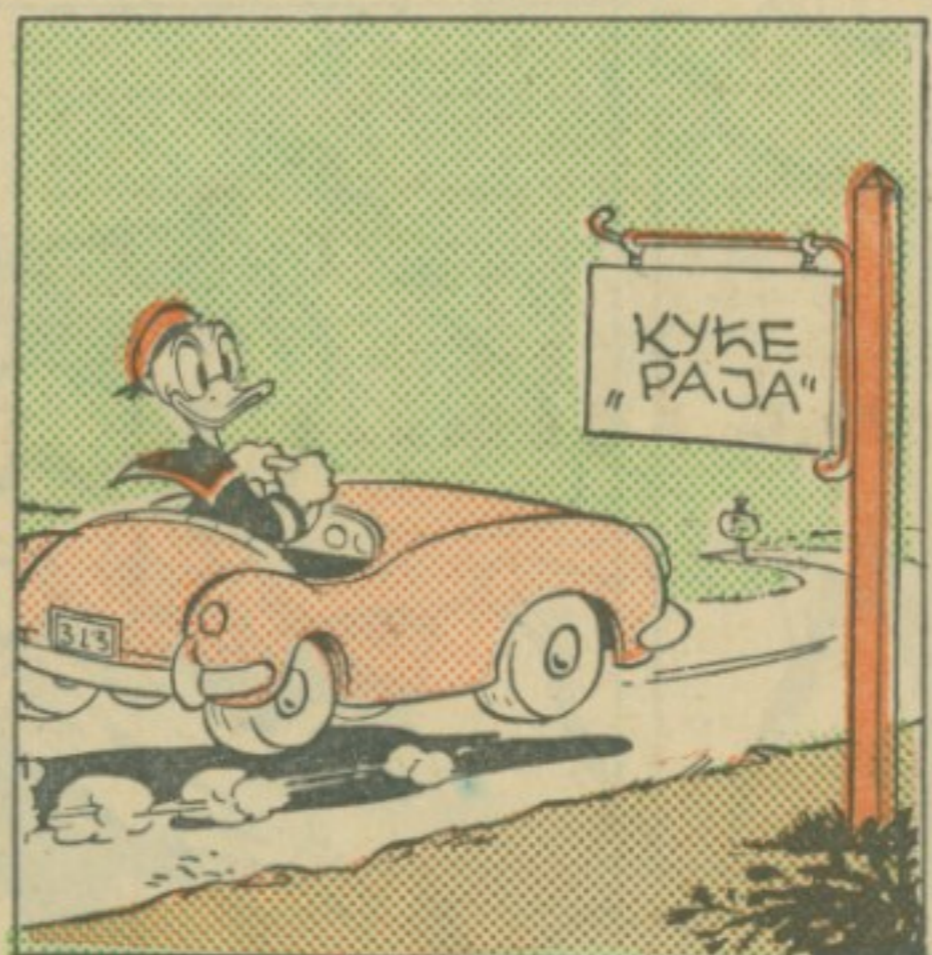
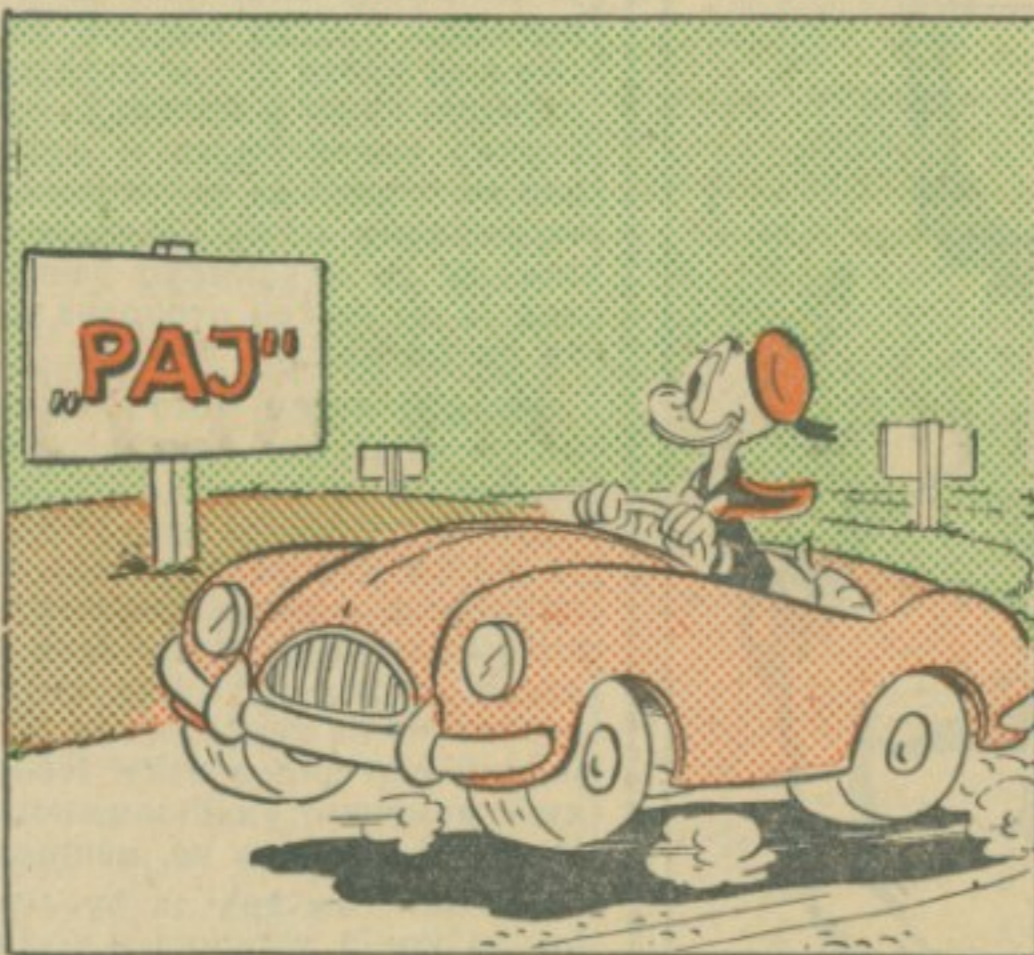
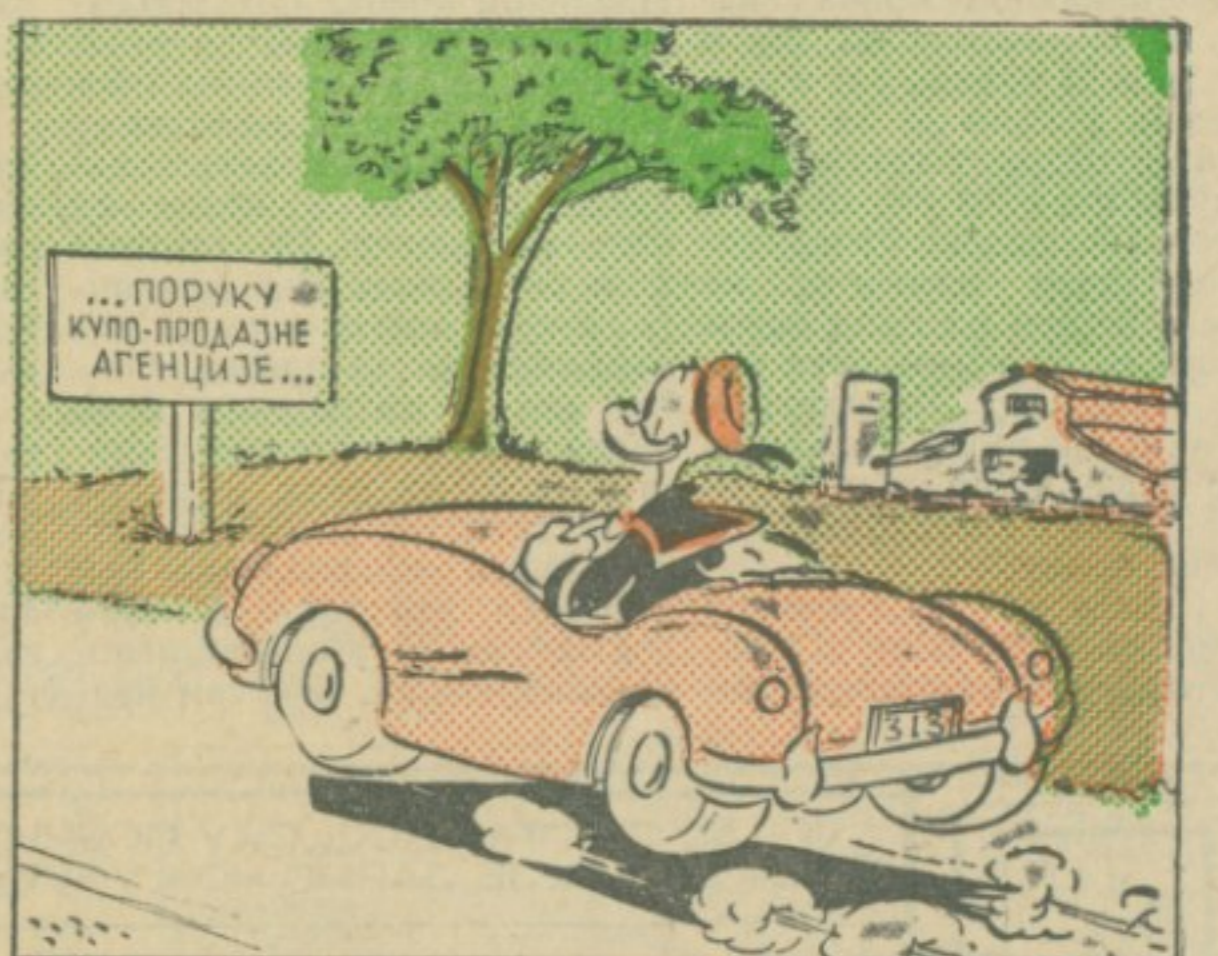
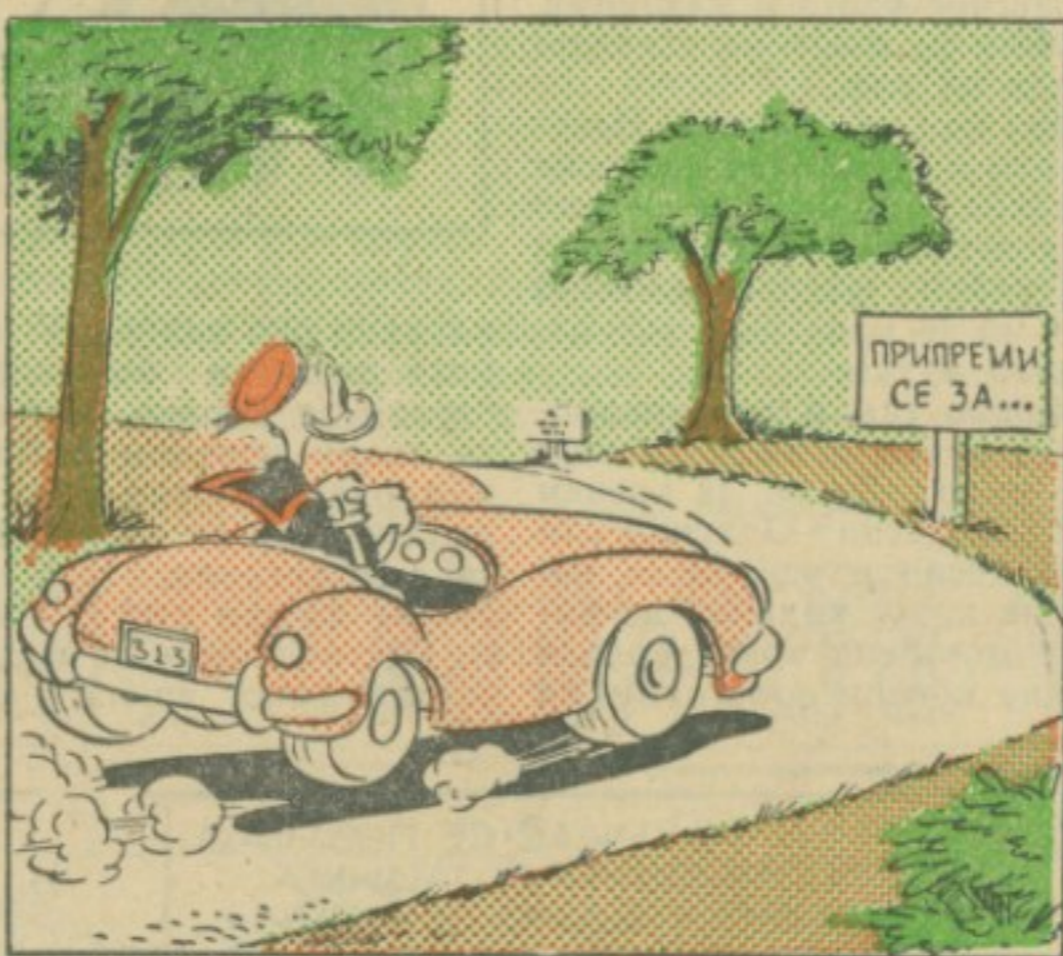
За оне који се журе веома је погодна нова електрична четкица за зубе. Она се већ

појавила у трговинама, али да ли је практична то најбоље знају они који је употребљавају.

ГРАД ПОД КАЛПАКОМ

Покривен град с постојаним климатским условима почеће ускоро да се гради у заливу Фробинер, на острву Бафинова земља. Овај град биће административни центар северозападне Канаде. Град је пројектован за 5.000 становника. Тридесет шест комплета зграда биће распоређено концентрично у два наест група са по три куће у свакој групи. Све зграде биће међусобно повезане и снабдеване се топлотом и електричном енергијом из атомске станице. У покривеном граду одржаваће се стална температура од плус 12 Целзијусових степени. Калпак испод кога ће се налазити читав град биће изграђен од бетона и пластичних материјала.

БЕКСТВО ИЗ БОЛНИЦЕ

Истинита прича једног од многих савезничких пилота оборених над фашистичком Немачком

Напад маларије, коју сам зарадио на Средњем истоку, захватио ме је свом жестином управо када су ме спроводили из заробљеничког логора у близини Минхена за Берлин где су, претпостављао сам, стручњаци немачке обавештајне службе хтели да ме испитају о бомбардерским базама у Британији, систему којим се РАФ служи приликом ноћних налета на Немачку и ко зна о чему још. И управо тај напад маларије учинио је да се уместо у неком тастапоском подруму налазим сад овде — причао је високи ваздухопловни мајор наслонен на шанк у једном од оних барова који су за време рата ницали свуда по Пикадилију. Пошто отпи добар гутљај из твоје чаше мајор се опет окрете своје саговорнику и настави причу:

— Пошто ме је грозница почела да тресе још у Минхену моја два пратиоца ви-

деше да ме овако полуонесвишћеног не могу стрпати у воз без ризика да им на путу умрем, што би у њиховој команди вероватно изазвало такву реакцију да би обоје одмах били послати на фронт. Зато се они после краћег договарања решише да ме смејсте у станичну војну болницу, у затворско одељење, док се мало опоравим. Свега се тога сећам као кроз маглу. Напад је био јак и ја сам убрзо изгубио свест. Првог чега се после тога присећам: да сам се налазио у некој малој мрачној соби. Неки људи у белом нагнути нада мном нешто су говорили немачки. Затим је поново настао потпуни мрак. Ко зна колико сам провео у невестици и бунилу а када сам се коначно пробудио био сам сам у соби.

Покушао сам да се дигнем, али све ми се вртело у глави тако да сам пао на кревет. Приликом трећег покушаја успео сам да станем на ноге. Држећи се за намештај обисао сам собу и утврдио да се иза спуштених завеса налазиле решетке а врата су била закључана. Из ходника који се налазио иза њих није се чуло ништа тако да сам закључио да је празан. Осетив сам да ми се снага брзо враћа: под утицајем нијекција које су ми дали, маларија је за тренутак изгубила битку. Пошто сам направио још неколико кругова по соби вратио сам се у кревет и покрио чаршавом. Био сам чвр-

сто решен да покушам бекство мада ми није било јасно како. Немци свакако нису рачунали на мој ванредно издржљив организам и мислили су да сам још у невестици.

После петнаест минута чуо сам како се окреће кључ у брави. Затворио сам очи и направио се да сам још у дубоком сну. Чуо сам како се кораци приближавају кревету. Само један човек. Напрегао сам слух да чујем има ли још неког пред вратима — али не, био сам сигуран да нема. Кроз тепавице сам успео да видим овог у соби — човек у белом мантилу са наочарима у златном оквиру. Кад се нагнуо да ми опипа пулт муњевито сам испружио десну руку и зграбивши га за мантил на грудима повукао га к себи. Истовремено сам му левом руком набацио чаршав преко главе. Брзо сам му пронашао осетљиво место иза десног увета и ударио га. Изгубио је свест не успевши да ода ни глас.

Брзо сам се свукао. Навукао сам његове беле лекарске панталоне, ципеле и преко свега дугачак мантил. На очи сам ставио његове наочари иако ми је кроз њих све изгледало мутно.

Пришао сам и пажљиво отворио врата. У ходнику није било никог. Да ли да кренем лево или десно? Одлучио сам се за десно и ускоро се нашао на крају ходника из кога су отворена врата водила у једну повећу просторију са

клубама око зидова. У једном углу дежурни болничар за столом је управо разговарао са неким човеком у болничком оделу. Преко пута њега налазила су се гвоздена врата с решеткама. Није било сумње да сам стигао на право место: одавде се излазило из затворског крила у слободан део болнице. Али како изаћи кроз врата која су сигурно била закључана. Изгубио сам сваку наду и хтео већ да пођем натраг да видим има ли неког другог излаза — кад приметих како се оне стране ходника, иза решетака, долази један стражар и води једног човека вероватно неког болесног затвореника.

Кад је он почео да откључава решетку пошао сам брзим кораком право к њему. Нисам знао да ли ме болничар гледа. Уосталом, све што је могао да види био је мој потиљак и бели мантил. Био сам код врата кад је стражар окренуо кључ у брави; ја сам ступио корак назад и љубазно га пустио да са својим затвореником прође. Насмешио сам му се и климнуо главом док је он држао отворена врата да прођем.

Ни сам нисам могао да верујем да се све одиграо тако брзо и тако лако. Празним ходницима дошао сам до лифта којим сам се спустио до приземља, а онда кренуо код ником са чије су се леве и десне стране налазила врата вероватно за канцеларије. Иза једних сам видео неку девојку у немачкој униформи која је куцала нешто на машини.

Мислио сам већ да ћу стићи до краја ходника и излаза из зграде кад једна група официра изиђе из неке канцеларије. Пошли су право к мени. Осетио сам да сусрет с њима морам избећи. Насумце сам окренуо десно и отворио прва врата. Нашао сам се у једној канцеларији где је за писањим столом седео један немачки официр који ме је изненађено погледао. Чуо сам да су кораци групе људи у ходнику прошли иза мене и — што сам могао мирније рекао сам на немачком који је срећом био добар:

— Извините, погрешно сам! Официр је климнуо главом и ја сам закорачио опет ходником. Дошао сам до одаје која се налазила на крају. То је била пријемница. Један униформисани немачки полицајац седео је за пултом док су три друга седела на клупи док је једна а леја право на улицу. Напољу није било никаквих стража и лепо се видело како ретка кола и пролазници промичу тргом са траговима савезничког бомбардовања.

Скupiо сам сву храброст и брзим кораком ушао у просторију. Љути уперене погледе у мене а онај за пултом ме упита:

— Чиме можемо да вас услужимо, докторе?

— Морам да обавим хитан телефонски разговор — рекох. — Сви телефони наспраму су заузети.

— Само изволите, — рече портир и показа ми телефон који се налазио у другом углу просторије. — Окрените

петицу да бисте добили спољну линију.

Пришао сам телефону, подигао слушалицу и окренуо пет. Ускоро сам чуо слободан сигнал. Насумце сам окренуо један број чврсто притиснувши слушалицу уз уво да нико не би чуо да ли сам добио везу или не. У ствари неко се и јавио. Женски глас са оне стране жице упорно је понављао:

— Молим, не могу да разумем, кога тражите?

Не обазирјући се на то почео сам да говорим брзо и гласно тако да су сви у соби чули.

— Драга, жао ми је што сам те пустио да ме тако дуго чекаш. Имао сам посла. Да... да, али и то ми је жао пошто ћу морати да се задржим овде до касно по подне. Имамо неке хитне случајеве. Дођи одмах на угао. Не, немој, више бих волео да не долазиш овде, колеге би ме задркивале.

Полицајци су сви пажљиво слушали мој разговор и могао сам да видим како им се лица развлаче у осмејак због мојих неприлика са женом. Пошто сам видео да сам постигао жељени ефекат завршио сам разговор:

— У реду, у реду... скок-нућу одмах само на пет минута!

— Незгоде, докторе, а? — упита портир смећећи се.

— Да, треба жени да дам нешто новца, пронашла је једну радњу где се могу добити свежа јаја. — пошто сам видео како ме је погледао додао сам: — кад се вратим рећи ћу вам адресу али да остане међу нама!

Стражар се био сав претворио у осмех. Сада је био тренутак! Пришао сам право излазним вратима и упитао преко рамена:

— Могу ли овуда да изађем?

— Можете, — рече кључар прилазећи са свежњем кључева.

Нашао сам се на алеји и брзим кораком стигао најзад до улице. Прешао сам преко трга и завио у прву мању улицу а онда почео да трчим. Не знам колико сам јурио али мора да сам већ био прилично далеко од болнице кад су се чуле прве сирене које су објавиле моје бекство.

Знао сам да ће се за неколико минута разаслати потере са тачним описом. Потражио сам неку повећу рушевину у којој сам се могао сакрити до мрака. Тога је на срећу било много. Те исте ноћи сам успео да после много перипетија нађем једну од адреса које су сви пилоти добијали пре поласка — где су се налазили људи који су радили за савезнике и помагали обореним пилотима да се пребаци на слободну територију.

Високи мајор за баром на Пикадилију заврши своју причу, подиже чашу и испи до дна.

ГОСПОДИН УХОЖУТАЦ

УНКАС ЈЕ ПРИ ДОСКОКУ ПОСРНУО И МАГВА МУ ЈЕ ЗАРИО НОЖ У ЛЕЂА.

НА СТЕНИ ИЗНАД МЕСТА ГДЕ СЕ УНКАС БОРИО И УМРО, ПОЈАВИЛИ СУ СЕ ОКО СОКОЛОВО, ДАНКАН И ГАМУТ. ЈЕДАН СКОТРАНИ КАМЕН УБИО ЈЕ МАГВИНОГ ПРАТИОЦА.

АЛИ, УНКАС СЕ ПОДИГАО И ПОСЛЕДЊИМ ОСТАЦИМА СНАГЕ СМОГАО ЈЕ КОРИНОГ УБИЦУ.

МАГВА ЈЕ ПОКУШАО ДА УМАКНЕ АЛИ ГА ЈЕ СТИГАО ТАМЕ ИЗ ПУШКЕ СОКОЛОВОГ ОКА. МАГВА СЕ СУРВАО У ПОНОР.

Ловци ЦВЕЋА

Најлепше цвеће на свету расте у непроходним џунглама Азије и Јужне Америке. Смртна казна због једне орхидеје

Мало је познато да постоје „ловци цвећа“ а још мање са коликим се они опасностима суочавају. То наравно, није никакво чудо кад се зна да најлепше цвеће расте у готово непроходним и неистраженим прашумама централне и источне Азије и Јужне Америке. Мада опасан, позив ових „ловаца“ је врло уносан. Лепо и непознато цвеће тражи се врло много у САД и Енглеској. Син чувеног магната петролеја Улбенкијана готово болује од необичне страсти да гаји најређе и најскупље врсте цвећа у својим лејама и стакленим баштама. Располаже само са 500 разних врста орхидеја. Други страсти скупљач цвећа, Американац Битни, плаћа врло ретке и јединствене примерке 2.000 до 5.000 долара.

Међу најпознатије ловце цвећа на свету убраја се једна жена. Сеила Коленет је

пре неколико година после напорног и опасног путовања по Малаји пронашла „орхидеју у папучама“ чије је научно име „циприподиум“. Тај цвет је још 1837. године открио чувени ботаничар Бајдхед али отада више никад није виђен.

Немачки истраживач Линдеман трагао је 1938. године по Борнеу за ретким металима и орхидејама. Сазнао је да једна врста изузетне лепоте расте готово у неприступачној прашуми наставеној негостољубивим дивљацима. Одлучио је ипак да у пратњи једног домороца с којим се био спријатељио, пође у потрагу. Сви су га одвраћали од овог пута уверавајући га да том врстом орхидеја домороци украшавају само светилишта својих идола и да до њега неће моћи да дође. После тешких искушења са огромним отровницама и дивљим зверима Линдеман је стигао до једног светилишта и задивљен стао пред орхидејама. Машио се за једну али је готово у истом тренутку био са свих страна опкољен, везан и осуђен на смрт.

На дан извршења смртне казне истраживач је одведен до светилишта. Смрт која га је чекала била је сасвим необична. Његов целат је требало да буде биљка-људодержељер поред које се налазио стари племенски поглавица и врач. Пошто су га одвели Линдеман се решио да покуша са својим вештинама: мађионичарством и говором из трбуха. Необјашњиви нестанак и још чудноватије

појављивање њихових ствари, а нарочито тајанствени гласови из Линдеманове утробе, задивили су дивљаке и они су белог дошљака про

гласили за свог поглавицу. Пошто нису хтели да се све чаност жртвовања не одржи и причињавају неубичајени шумови. Тетурајући се и по ру подарили су свог старог поглавицу. Извршење казне је било страшно и Линдеман га се увек са ужасом сећао.

Шуме око Амазоне долазе у ред најбогатијих али и најопаснијих ловишта цвећа. О њима је чувени истраживач Лондорф недавно објавио своје мемоаре. Сваки ретки и непознати цвет могао је да стане живота његовог проналазача који се у прашуми су среће са дивљим зверима, рептилима и циновским анакондама. Лондорф није прежао да се излаже таквим опасностима.

Једном приликом он је са својим пријатељем Американцем Патерсоном крчио пут кроз непроходну шуму Амазоније. Нашли су се пред расцветалом баштом орхидеја невидених боја и лепоте. Али, око те чудесне природне леје владао је скоро потпуни мрак и ништа није живело: нигде ни дуптира, ни птица, ни мајмуна. Тешка мемла притискала је мозак и груди.

Домородац који им је носио ствари, преклињао је Лондорфа да напусте то место где владају „али дуси“. Али они су кренули и већ после не-

колико минута почеле су да им се јављају халуцинације и причињавају неубичајени шумови. Тетурајући се и по цену надљудских напора Лондорф и његов пријатељ су ишчупали неколико струкова орхидеја са кореном и умакли. После тога су у неколико махова још покушавали да нађу то место, али оно као да је ишчезло.

Познати аустралијски ботаничар Томсон често организује експедиције за рачун ботаничких башта и научника. По његовом мишљењу најбогатија налазишта ретког и необичног цвећа су она на подручју Индонезије, источне Азије и Нове Гвинеје.

Исто тако познат „ловац цвећа“ је млада и лепа Енглескиња М. Белами, супруга британског ботаничара и професора универзитета у Дурхаму. Она се гуџура по мочварама и баруштницама али је опремљена нарочитим костимом човека-жабе.

Најновија искуства показују да у време киша у далекоазијским мочварама расте најлепше цвеће. Стога ће ускоро из Велике Британије кренути једна необична ботаничка експедиција која ће по најјачим монсонским кишама, по блату и плањској трагати за најлепшим цвећем на свету.

НАЈВЕЋА КОБАСИЦА НА СВЕТУ

Највећа kobасица на свету произведена је још 1583. године у Немачкој: била је дугачка 304 метра и тешка 200 килограма. Да би је приказали становништву — 90 kobасичарских помоћника и шерта су је на великим виљушцима носили кроз разне немачке градове.

Поре за ремек-дело

Чувано Рубенсово дело „Обожаване мага“ продато је у Лондону неком колекционару за, вероватно, рекордну суму од 462 милиона динара.

ПРОНАЛАЗАЧИ WALT DISNEY'S

РИКША НА ШИНАМА

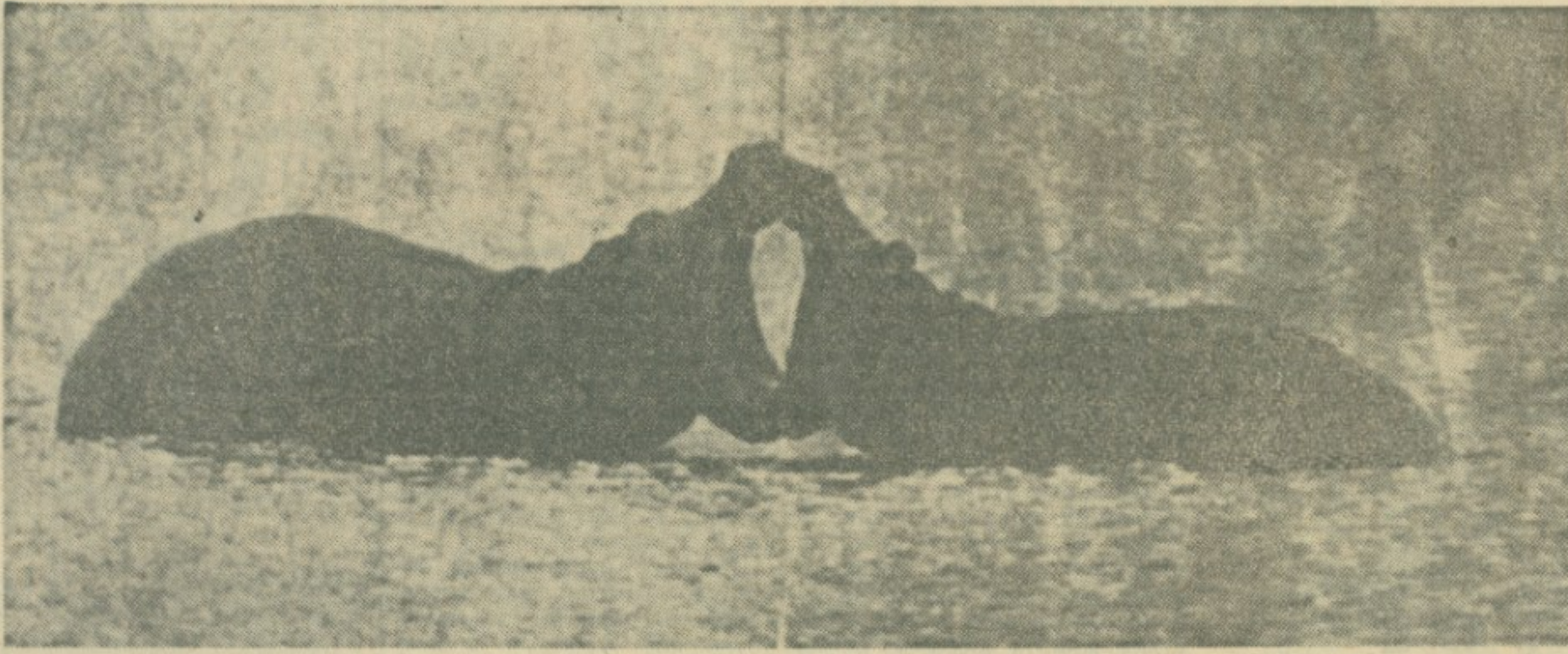

Када је енглески фабрикант бицикла Дик Пашли сазнао да ће се 10.000 километара колосека британских железница искључити из саобраћаја дошао је на оригиналну идеју. Конструисао је „рикшу на шинама“ са приколицом, на гуменим точковима и погодном као велосипед. На прузи где је обустављен саобраћај приказао је своје новобешумско возило које развија

брзину од 15 км на сат, помоћу кога пословни људи могу свакодневно да иду у град на посао. У присуству новинара и гледалаца одвезао се он у друштву своје секретарице до Бирмингема.

Иранска железница је већ поручила 50 оваквих нових возила, која ће стајати на услузи путницима на усамљеним станицама.

ЗВЕРСТВА НИЛСКОГ КОЊА

ШЕРЛОК ХОЛМС — СПОРТИСТА

У Сједињеним Америчким Државама постоји друштво за проучавање животиња и рада Шерлока Холмса. Чланови овог друштва веома се озбиљно занимају биографијом великог детектива заборављајући да је он само плод маште писца Артура Конана Дојла.

Недавно је један од оснивача друштва, извесни Вилијам Беринг-Гулд, објавио у спортском часопису „Спорт илустретед“ резултате свог тридесетогодишњег истраживања на тему „Холмс као спортиста“. Из овог обимног рада „види“ се да се генијални детектив „спортом као таквим није бавио“, али се занимао за поједине његове гране које имају практичан значај: бокс, обично мачевање и мачевање палицама. Беринг-Гулд пише да је Холмс, вероватно, био боксер средње категорије.

Поред тога, детектив је познавао јапанске методе борби. Само Холмс у једној од прича назива те методе „барицу“. Беринг-Гулд је прелистао енглеско-јапанске и јапанско-енглеске речнике свих издања, али ту реч није нашао. „Вероватно — пише он — барицу представља националну тајну Јапанаца.“

Шерлок Холмс је био веома јак: сетите се како у причи „Широка лента“ он голим рукама савија дебели гвоздени жарац. И, најзад, натпросечни лакоатлетичар, Холмс је испред баскервилског пса, из истоменог романа, трчао по блаубој гвозденим жарац. И, најзад, натпросечни лакоатлетичар, Холмс је испред баскервилског пса, из истоменог романа, трчао по блаубој гвозденим жарац. И, најзад, натпросечни лакоатлетичар, Холмс је испред баскервилског пса, из истоменог романа, трчао по блаубој гвозденим жарац.

Познати енглески ловац Самјуел Бејкер описао је у књизи „Дивље животиње и њихово понашање“ крволочност нилског коња. На изглед доброћудни „буца“ једна је од најопаснијих звери — са суровишћу напада чамце на чак и повеће гвоздене бродиче.

Нилски коњ живи са нама у Африци али се и у њеним рекама и нарочито у Нилу све више повлачи према југу. Већи је од носорога и по величини заузима друго место на листи сисара — одмах иза слона. Одрасли мужјак дугачак је и 4,5 метра а има највеће чељусту од свих живих бића. Огромни зуби су му тако чврсти да при ударцу секиром о њих избијају варице. Секутићи обе вилице поређани су као грабуље којима он киди корење и траве са речног дна.

Упркос оријашком расту мозак нилског коња није већи од песнице. Женка носи на леђима једно до два младунца и са њима плива и често дуго рони. Лакше рањени прогоњени, нилски коњ је у стању да рони по десет и више минута. Довољно му је да великим ноздрвама извире из воде за десети део секунде па да обнови резерве ваздуха.

Мужјаци су изузетно дивљи и крволочни: по читаве ноћи се туку. Река се тада пролама од њиховог громког мучања и шиштања. Два гру бијана се појављују на површини воде разјапљених и ивукрштаних чељусту и не обраћају пажњу на какву опасност са стране.

Једном приликом у рукавцу Белог Нила широког 25 и дубоком 3 метра појавило се огромно стадо закрвљених нилских коња. Био сам им скоро на дохвату, убијао сам их као муве али ме они, заслепљени борбеном страшћу, нису примећивали. Један велики нилски коњ изронио је из воде, засуо ме је крвавом пеном, а готово у истом тренутку излетео је други мужјак и оборио се свом тежином на његов врат. Борба на живот и смрт се наставља ла. Прекратно сам им мукне са два добро одмерена хица. Требало је прехранити 1.500 људи који су радили у том крају и нисам желео да пропустим тако добру прилику за богат обед.

Често нападају чамце без икаква повода и потребе. Ако их неко узнемири на земљи где се не осећају сигурним одмах умакну ка реци макар морали да са своје три до четири тоне скоче са стене високе и четири метра.

Нилски коњ напада људе. Познавао сам неке Арапе који су у исушеном кориту реке Атбара посадили лубенице. Из оближње рупе вадиле су кофама воду и пољивали бостан а ноћу су нилски коњи долазили и безбрижно млели плодове крвавог зноја тих људи. Један од баштована изашао је из колибе да их отера и пришао сувише близу крупном мужјаку који га је браим замахом шчепио зубима и убио.

На Белом Нилу ранио сам

једног, вероватно, од најкрволочнијих нилских коња на свету. Домороци које је толико пута ојадно пошли су сутрадан да га потраже. Забили су га како на дну реке лежи као мртав. Сматрајући га безбедним пришли су му са копљима у рукама, али се он одједном устремио на најближег и пресекао га.

Једног дана посетио ме је на Белом Нилу стари поглавица племена Чијук. Довео га је син у једној пироги направљеној од врло лаког дрвета амбач. Тек што је младлић са оцем у повратку запловио из дубине реке се појавио велики мужјак, здрубио пирогу у комаде и убио старог племенског шефа. Син је умакао пливањем.

Вукао сам једном својим моторним бродичем дугачак и тежак чамца крцац овцама. Пловили смо брзином од 10 километара на сат кад су се

појавила огромна лећа нилског коња. Подигао је чамца са овцама из воде, преврнуо га снажним трзајем леђима и потопио сву стоку.

И велику пирогу дугу огромног стабла са дном дебелим десет сантиметара, нилски коњ је с лакоћом подигао али није успео да је преврне. Један мужјак је напао мали пароброд за који је био привезан шлеп. Незадовољан што је поломио сам пречаге на точковима пароброда нилски коњ је поново изронио и својим огромним оштрим зубима направио две велике рупе у гвозденом трупу брода. Захваљујући пресебности морнара који су одмах зачепили рупе пароброд није потонуо.

Нилски коњ је тежак готово исто колико вода и стога савршено лако мже да трчи по дну реке. Једном је огромни нилски коњ бежао по дну речног корита испод нашег пароброда који је имао 180 тона. Кад је корито брода ударило о његова леђа и брод се уздигао и потресао — нисам сигуран да ли смо му потресли бар мало бубреге.

На једној од притока Нила где смо крчили пут конвоју од 57 бродова кроз испрепле-

тану и непроходну тропску вегетацију, око пола ноћи је дан велики мужјак напао је наш бродич, потопио чамца који се налазио уз његов бок, покладао зубима корито другог чамца и свакако би потопио и нас да му нисам на време сјурно метак у чело.

Арапи лове нилске коње харпунима. По три човека за бадају харпуне у његово тело док је у води а затим га са обале вуку док га не заморе. Један је тако извучен на обалу али се одмах устремио на своје ловце убио двојицу и тек онда је подлегao ранама од копаља којима су били искићени његова леђа и глава.

На Белом Нилу, око 30 километара од Гондокора, прелазили смо реку са неколико стотина крава које су пливале. По обичају пратили су их пастири дајући им правац повницама и штаповима. Неочекивано се међу кравама појавило неколико нилских коња. Потпуно без разлога, јер нилски коњ није месождер, сваки је шчепио по једну краву за врат и повукао је на дно реке.

Треба се чувати нилског коња нарочито ноћу и у води где је изузетно опасан.

Електроника даје импулс срцу

Људско срце је механизам који нервни центар прима сигнале од сваког дела тела чим није довољно снабдевано крвљу и — преноси их на коморе. Када тај систем попусти, долази до успорења пулса, до срчаних напада, задиханости и несвести.

Дугогодишњим радом су британски научници постигли да израде електронски апарат — „регулатор пулсације“ — који су пацијенти носили споља, а жице из њега водиле кроз кожу до срца. Апарат је био неподесан па су предузете даља истраживања на кардиолошком одељењу болнице Светог Џорџа у Лондону да би се израдио погоднији апарат.

Проналажење транзистора

1959. године довело је до револуције у свету електронике. Кардиолошко одељење ове болнице је нашло тиме и решење за свој проблем. Недавно су милиони телевизијских гледалаца присуствовали усађивању једног усавршеног апарата у људски организам и могли да посматрају како ради.

То је електронски регулатор откуцаја срца начињен од пластичне масе, не већи од кутије шибца и прилично лак. Регулатор се може подесно сместити у грудни кош поред плексуса, а његове електроде од најфинијег челика се пришију за срце. У апарату је електрично коло, а четири мајусне батерије на

живу, мале као напрстак, распоређене су око пулсатора који стимулише успорени рад срца. Ти импулси повећавају број откуцаја до 60 или 70 у минути. На тај начин, срце одржава свој нормалан ритам.

Не зна се још колики ће бити век тих батерија, али се претпоставља да ће радити 5 година. Апарат стаје 85 фун-

ти, али га социјално осигурања, ако никаква друга терапија не помаже, добијају бесплатно.

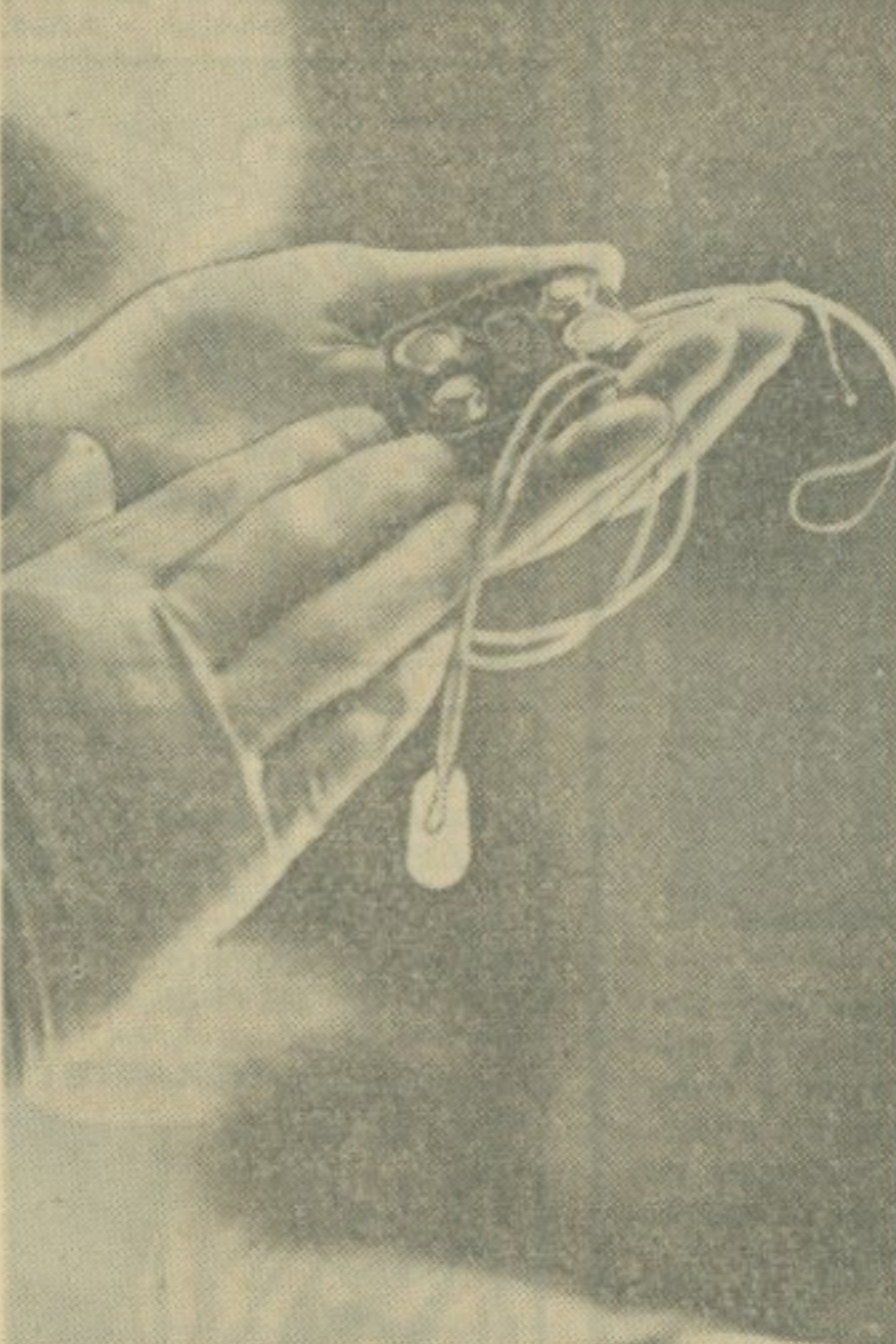
Један човек чији је пулс пао на 18 откуцаја у минути напустио је болницу четрнаест дана после уграђивања тог апарата поред срца и сада ради нормално у својој башти, што годинама није

био у стању. Око 100 особа у Британији носи већ у себи такав апарат.

У болници Свети Џорџ и даље се ради на усавршавању тог апарата: на коме не би требало замењивати батерије, већ би се погон добијао из самог тела — на принципу сатова који се сами навијају.

НЕПОГОДА ПО НАРЕЂЕЊУ

У франкфуртском зоолошком врту већ су навикли на тропске непогоде. Свакодневно у десет часова пре подне и у осам увече, тутњи у њему грмља вина и разлеже се тресак громова снимљен на магнетофонску траку, а потоци воде помешани с врелим ваздухом сручују се из нарочитих високо постављених тушева. Вештачке непогоде приређују се у зоолошком врту да би се крокодили осећали у њему као код „своје куће“.

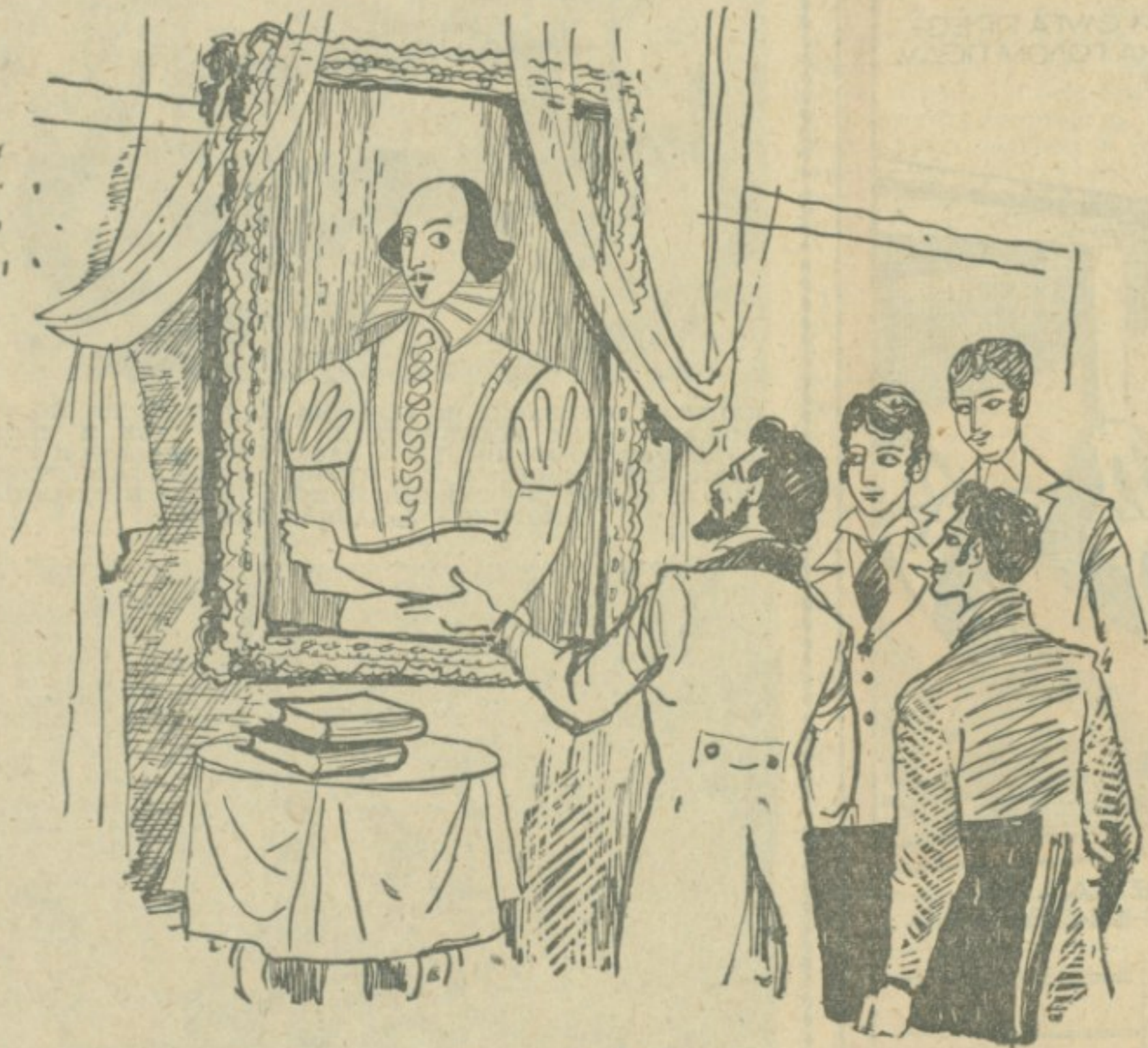

ДОКТОРИ У БОЛНИЦИ СВЕТОГ ЏОРѢА У ЛОНДОНУ УГРАЂУЈУ У ТЕЛО ПАЦИЈЕНАТА СА СРЧАНИМ МАНАМА ОВУ СИЃУШНУ НАПРАВУ, НЕ ВЕЉУ ОД КУТИЈЕ ЗА ШИБИЦЕ, КОЈА ОМОГУЋУЈЕ НОРМАЛАН РАД ЊИХОВОГ СРЦА

ОВАЈ ЧОВЕК КОЈИ РАДИ У СВОМ ВРТУ У ЕКЕСУ У ЕНГЛЕСКОЈ, ЖИВИ НОРМАЛНО ИАКО ИМА У ПРЕДЊЕМ ДЕЛУ ГРУДНОГ КОША УГРАЂЕН ЕЛЕКТРИЧНИ РЕГУЛАТОР ЗА ПУЛСИРАЊЕ СРЦА

ПРВА ШЕКСПИРОВА ПРОСЛАВА У НАШОЈ ЗЕМЉИ

Прославу 300-годишњице великог енглеског драматичара организовао Лаза Костић који је и увео Шекспира у српску књижевност

жана прва у Новом Саду. Тога дана била је прва скупштина на Матице српске у Новом Саду — „и многи чланови са свих страна дошли су да присуствују том народном успеху“. Већ подуже пре тога говорио се: „да ће се успоме на божанственог песника свечано прославити у младом српском нараштају“. Иницијатори прославе, која је већ унапред свестрано прихваћена, били су млади песник и преводилац Шекспира Лаза Костић и естетичар и књижевник др Јован Андрејевић. И новине су дуго оглашавале и најсрдачније препоручивале Шекспрову прославу...

Идуће године, 1964, у нашој земљи ће се свечано прославити 400-годишњица рођења великог енглеског драматичара Вилема Шекспира. Главна прослава одржаће се у Сарајеву. То неће бити прва Шекспирова прослава у нашој земљи, јер је крајем априла 1864. године, поводом 300-годишњице његовог рођења, одр-

жана прва у Новом Саду. Тога дана била је прва скупштина на Матице српске у Новом Саду — „и многи чланови са свих страна дошли су да присуствују том народном успеху“. Већ подуже пре тога говорио се: „да ће се успоме на божанственог песника свечано прославити у младом српском нараштају“. Иницијатори прославе, која је већ унапред свестрано прихваћена, били су млади песник и преводилац Шекспира Лаза Костић и естетичар и књижевник др Јован Андрејевић. И новине су дуго оглашавале и најсрдачније препоручивале Шекспрову прославу...

сно позориште у пет дејстава под именом „Ромео и Јулија“ за које, каже, да је преведено с немачког језика на српски. У ствари, то је немачка прерада Шекспирове трагедије, која је код нас у то најраније време изазвала више забуне него узбуђења. Још неупућена публика називала ју је „хрома Јулија“, а име великог песника постало је „Шакеспер“.

Око 1858. године сликар Стеван Тодоровић, који је много учинио за културно уздицање београдске омладине и с правом назван њен „душеспечитељ“ (васпитац) — прикупљао је око себе младе људе, обучавао их у нотном певању, цртању, па и гимнастички, а по читаве вечери проводио је са њима и објашњавајући лепоте Илијаде и Шекспирових трагедија и друге славне песнике. Но и то је мало. У читавој једној галерији слика и статуа, коју је он сам снабдео, он је овим младим људима разлагао законе о лепоте и износио на

видик лепоту пленитог и вишег културног живота. Стеван Тодоровић се често навраћао на Шекспира и умео да га „чрезвичајно објашњава“.

Први штампани превод из Шекспира објавио је 1858. године Јован Хаџић, иначе, под именом Милош Светић, познат као један од најупорнијих полемичара с Вуком. У својим „Делима“ он је 1858. штампао и два одломка из „Магбета“ и „Хенрика IV“. Међутим, Шекспира је увео у српску књижевност песник Лаза Костић. „Он је без престанка сњавао о Шекспиру, о том песнику, који је, према речима једног Француза — „после бога највише створио“.

Негде око 1860. године Лаза Костић је превео одломке из „Ромео и Јулија“, „Отела“, „Ричарда III“, а касније „Хамлета“ и целог „Ричарда III“. Уз њега су се појавили и други преводници. Али, док је Лаза Костић преводио „нашег Вилија“ са оригинала, остали су то чинили углавном с немачких превода.

Превод „Венуса и Адониса“ изашао је у десетерцу, народном стиху. До 1864. године наша публика знала је за: „Укроћено оштрокочије“ („укроћено тврдоглавство“), за „Ромео и Јулију“, „Отела“, „Хамлета“, „Ричарда III“. Неки од тих Шекспирових комада називани су „жалосне игре“ а други „олет шаљиви комади“.

Романтичарско обожавање Шекспира у покрету српске омладине најбоље се испољило поводом прославе његове 300-годишњице рођења.

Увече, после успешно одржане скупштине Матице српске сви су се учесници окупили на Шекспировој просла-

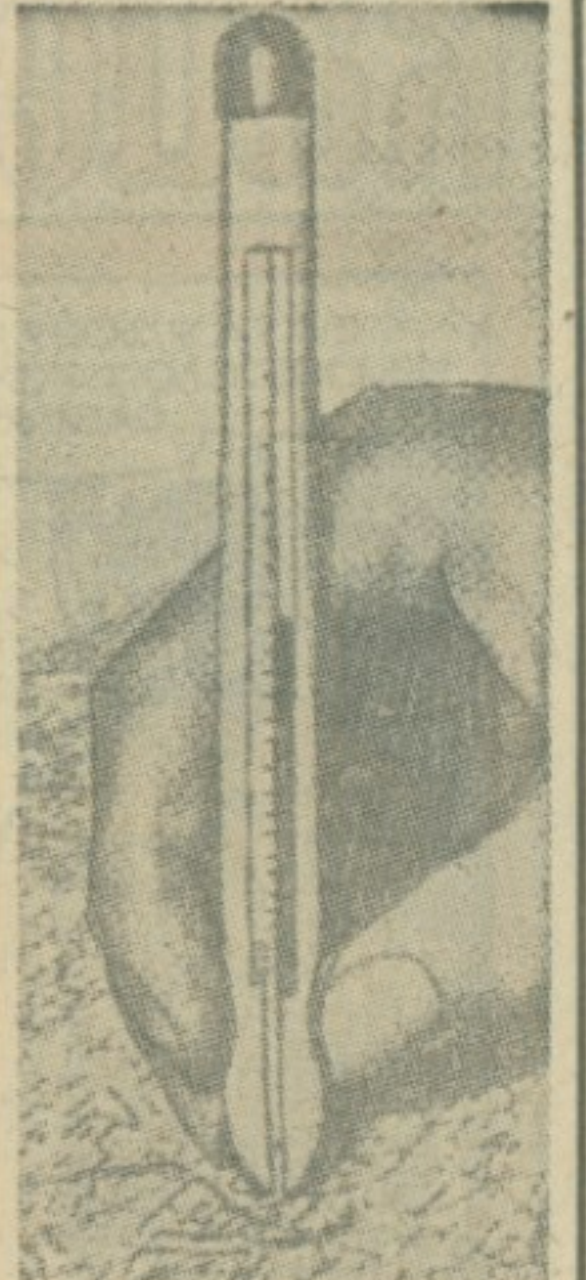
ви. „Глумци су играли трећи чин из „Краља Ричарда“ у преводу Лазе Костића и др Јована Андрејевића, у костимима из богате позоришне гардеробе. Јована Наке, спахије који је држао своје приватно позориште. Увод у стиховима, сав у заносу романтизма, узносени српски народ и његово јунаштво и стваралаштво — читао је млади песник Лаза Костић.“

Свечани говор у част Шекспира одржао је Глиша Гершић, будући професор Велике школе у Београду и политичар који је истакао да српски народ не сме да изостане за другим културним народима у свеопштој прослави „пара светске литературе“, највећег генија који је човечанство и када имало; оног што представља врхунац на који се људски дух може испети, песника свих векова и свих народа“.

И бечка „Зора“, друштво српских студената на бечком универзитету придружило је свечану прославу Шекспира на којој је речено „да он није као Енглез писао само за свој народ већ као човек за цео свет“.

Иако је већ раније био познат у нас, Шекспир се отада сасвим одомаћио у нашим позориштима. Први његов комад који се, на репертоару још несталног позоришта у Београду помиње, била је комедија „Укроћена горопад“ приказана 1863. године у једној згради у Поп Антиној улици.

„Шекспирова комедија „Млетачки трговац“ коју је поставио на сцену Алекса Бачвански наш први и за дуго једини и прави редитељ у сталној позоришној згради у Београду, дуго се задржала на репертоару.“

Мајлограф

Спремате се на пут аутомобилом. На карти аутомобилских путева налази се и место поласка и циљ вашег путовања. Довољно је да преко будуће трасе пређе точики курвиметра — апарата за мерење дужине линија — и биће вам позната километража пута. Овакви апарати давно су већ познати — више од сто година. Међутим, недавно је једна западнонемачка фирма пустила у продају занимљиву варијанту курвиметра — мајлограф. Овај мали апарат (не већи од налив-пера) показује не само растојање, већ и цену бензина неопходног да би се појединачно растојање прешла. На апарату има 25 скала — за карте различитих размера.

КОПАЧИ ЗЛАТА СА ДИВЉЕГ ЗАПАДА

О копачима злата са Дивљег запада из половине прошлог века има безброј прича и писања и неписаних. Овде доносимо само две слике из тог времена које служе као историјски документи.

Полазе рано ујутру као мирни копачи на свој посао са лопатама и ашовима или као сељаци кад излазе на рад у поље са косама на раменима и скромним оброком у торбици. Сем лопате, пијука, шерпа са решеткастим дном, они и немају другог алата за свој посао до кога треба тек да стигну за пет до шест недеља — ако уопште стигну. Магарац који прати групу копача има добро да повуче јер на њему или колима која вуку волови, налази се оно што је за њих најважније и без чега не могу да се одрже у животу под неподношљиво јаким сунцем — ведро са водом.

ман комад а онда се журно да то прослави и убрзо га губио у коцкарницама Вирџиније.

У очекивању модернијих метода злато се вековима добијало најпримитивнијим начином: испирањем. Превртано је обично 3 до 400 кубних метара земље да би се добила, уколико се уопште добије, прегришт златног праха. У Калифорнији су најпре испирали песак у специјалним ситима а онда су га прали док на дну не би остала најтежа зрна. Доцније су копачи боље организовали посао, дробили су блокове руда у којима се покатак налазила златна жилица или груменчић злата. Понекад је он био и већи: један од сто килограма налази се сачуван у Париском музеју. Али такви примерци су били ређи него данас згодитак на лутрији. У најбољем случају, копач, после вишемесечног мучног рада, проналазио је скро-

РЕДАК ЈУБИЛЕЈ

Требало би — реда ради — да 1963. година буде кишна јер је то јубиларна година кишобрана. Пре 75 година умро је човек кога сматрају оцем индустрије је кишобрана. Семјуел Фокс изумео је метални костур амрела и свој проналазак патентирао 1852. Дотле су амрели били тежки, са дрвеним костуром, и зато врло неспретни.

Први Енглез који се појавио на улици с кишобраном био је исмејаван као мекушач. У ствари др Џејмс Хенвеј то никако није био, већ напротив: филантроп и светски путник који је добро познавао Персију и Кину и са оријента донео у домовину стари обичај — да се носи кишобран.

На оријенту је кишобран познат од прадавних времена. Стари Египћани су представљали богове и краљеве како седе под кишобранима које држе робови а у многим источњачким државама и данас се још кишобрани сматрају као обележје владарског достојанства.

Додуше у тим земљама је кишобран служио као заштита од сунца. Кинези су почели употребљавати кишобране да се заштите од кише.

Путници су крајем 17. века донели са истока ки-

шобране у Европу — више као реткост за гледање него као практичну ствар.

У Европи су прве кишобране носиле углавном да ме да би своје лепе хаљине заштитиле од невремена.

веј храбро изложио подмеху. Исмевање су организовали нарочито фијакеристи из страха да ће њихове зараде знатно опасти

пешаци не буду више приморани да по киши побегну у најмљену кочију.

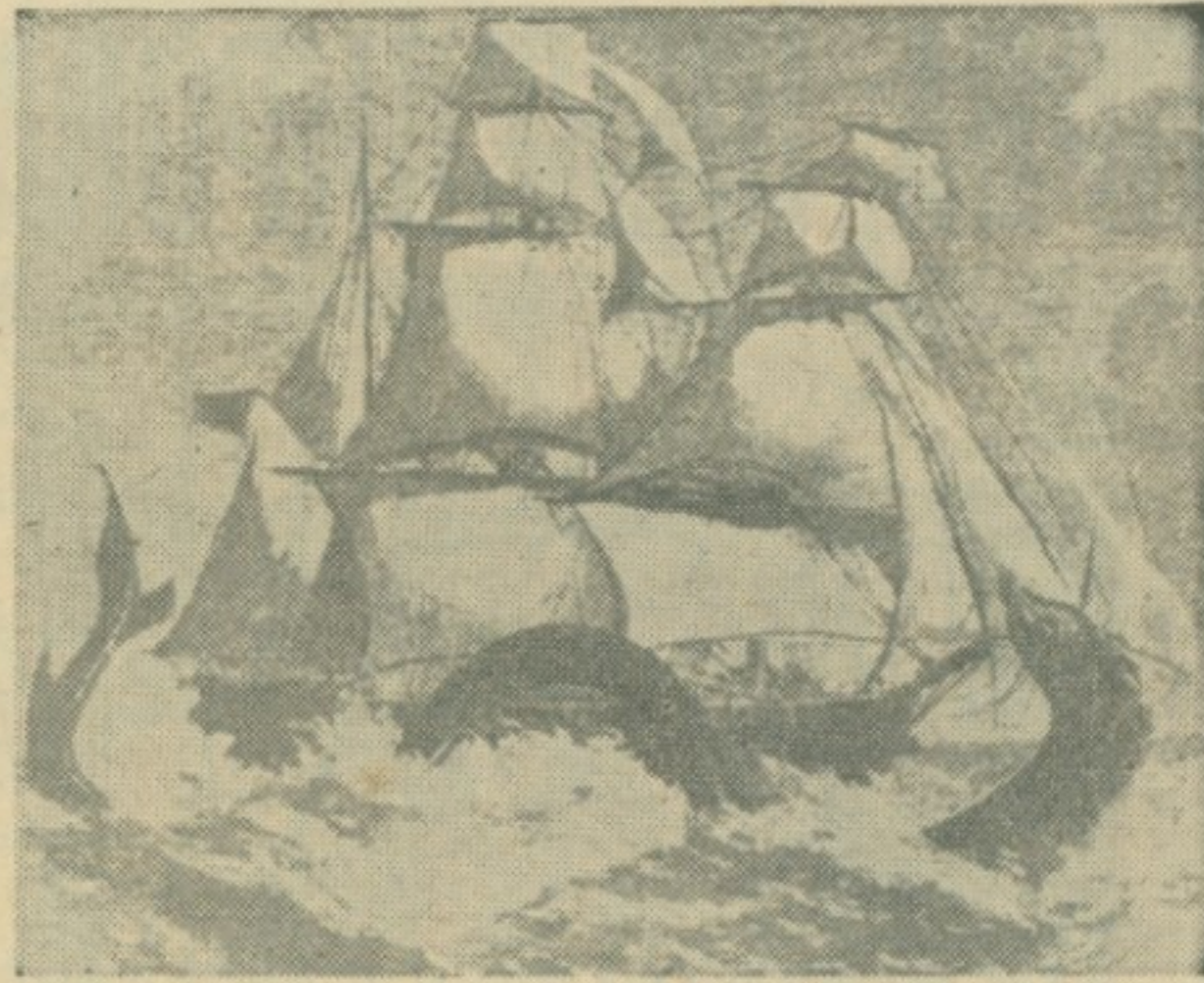
Утоку свог дугог развојка кишобран је постајао све лакши и спретнији. Стари типови су имали дрвене дршке, дрвене костуре и пресвлаке од импрегниране свиле.

Још и данас има тих старих кишобрана у енглеским сеоским црквама где се чувају за свештеника када се упуту по киши на неку сахрану. Неки од њих су имали дошку дугачку и до два метра а тежина од два килограма

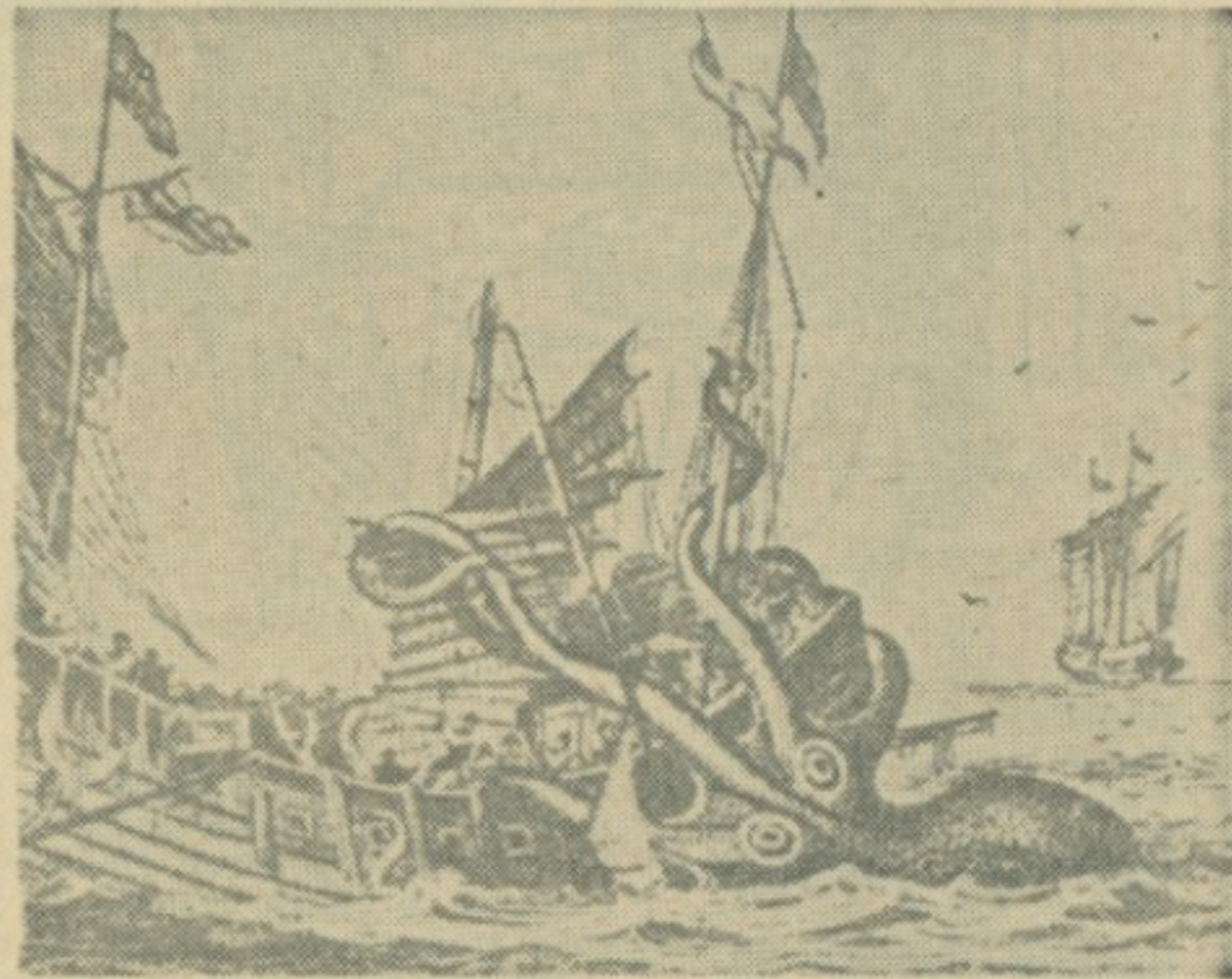
није била ништа необично. У 19. веку смањила се њихова тежина на половину а данас један женски кишобран не тежи више од 200 грама.

Капешанова кћи

ПО НОВЕЛИ
А. С. ПУШКИНА

КАПЕТАН ОВЕ БАРКЕ СА ЈЕДРИМА ВИДЕО ЈЕ ДА ПОСТОЈИ САМО ЈЕДНА МОГУЋНОСТ ДА СПАСЕ СЕБЕ И СВОЈЕ ЉУДЕ: РАЗВИО ЈЕ СВА ЈЕДРА, ЗАОКРЕНУО КРМИЛО И УЗЕО НОВИ КУРС. КАСНИЈЕ, У СИГУРНОЈ ЛУЦИ РЕКОНСТРУИ, САО ЈЕ ИЗГЛЕД МОРСКЕ ЗМИЈЕ КОЈА ЈЕ ЈОШ МНОГИМ ПОМОРЦИМА ЗАДАВАЛА СТРАХ.

У ОВОМ СЛУЧАЈУ НИЈЕ БИЛО СПАСА: БРОД ЈЕ ПОТОНУО ЗАЈЕДНО С ПОСАДОМ. ЦИНОВСКИ КРАЦИ ПОЛИПА ОНЕМОГУЋИЛИ СУ СВАКИ ОТПОР. ПОЛИПИ СУ ОД ПАМТИВЕКА НЕПРИЈАТЕЉИ КОЈИХ СЕ ПО МОРЦИ НАЈВИШЕ ПЛАШЕ, ЈЕР ЊИХОВА УЖАСНА ВЕЛИЧИНА НИЈЕ САМО ПЛОД МАШТЕ. ГОДИНЕ 1954. ИЗБАВИЛИ СУ ТАЛАСИ НА НОРВЕШКУ, ОБАЛУ ПОЛИПА ДУГОГ 9 МЕТРА.

Ноћу - када дође октопод

Морепловци су се раније плашили не само непознатих обала и гребена, изненадних бура и подмуклих дубина, него и других опасности које немају везе са ветром и невременом. Пре кањени морски курјаци говорили су међу собом:

— Негде у Индијском океану борави морска змија. Она је већа стихија од самог мора, бржа од најбржег клипера и смелија од гусара.

Али, изгледа, у мору се не осећају добро само морске змије; ту су нашле склониште и летеће рибе и бели китови и дельфини.

У давна времена трговачке флоте и ратне лађе постајале су плен циновских полипа са крацима дугим десет метара. Море им је већином било наклоњено и пружало потпору; само кад је страшна бура али и мирно море а натуште-

но небо без звезда, осушују се морска чудовишта да изађу на површину воде.

Причало се да је пре 200 година норвешку обалу угрожавао један полип против кога није могла ни читава ратна флота ништа не учини. У Индијском океану боравила је морска змија о којој су на Антарктику ловци на китове причали приче, које је касније овековечно Мелвил у свом роману „Моби Дик“.

Све приче садржавале су увек и делић истине.

Одавно је већ познато да постоје летеће рибе а у најновије време је потврђено да су дельфини високо интелегентна бића. Када јато харинги или група морских паса пројурим поред лађе стварно изгледа као да се на површини појавила нека морска неман.

Споразум о кафи

Производња кафе нагло се повећала после рата. Док је у петогодишњем периоду од 1948—1952. износила у просеку 2,24 милиона метричких тона, у 1958. порасла је на 3,5 милиона, а следеће године на 4,6 милиона тона. Последње две године производња кафе такође премашује четири милиона тона.

Као што је познато, највећи произвођач кафе у свету је Бразил, на који отпада половина светске производње (преко 2 милиона тона). За њим долази Колумбија са 468 хиљада тона, Мексико (141) и Салвадор — 105 хиљада. Афричке земље учествују са мањим количинама од по 10—20 хиљада тона.

Недавно је постигнут међународни споразум о кафи, који је потписало једанаест земаља на које отпада 78,5 укупног увоза кафе. Поред тога, на тај споразум је приста

ло још 25 земаља-извозница кафе, на које отпада 88,7 од сто укупног светског извоза. Споразумом су утврђени континенти извоза и увоза по појединим земаљама.

Највећи потрошач кафе су: Сједињене Државе, Велика Британија, Француска, Белгија, Канада, Данска, Холандија, Јапан, Аргентина, Аустралија. Да би споразум ступио на снагу треба да га ратификује најмање 10 земаља које троше 80% укупног увоза кафе и 20 произвођача, на које отпада 80% извоза.

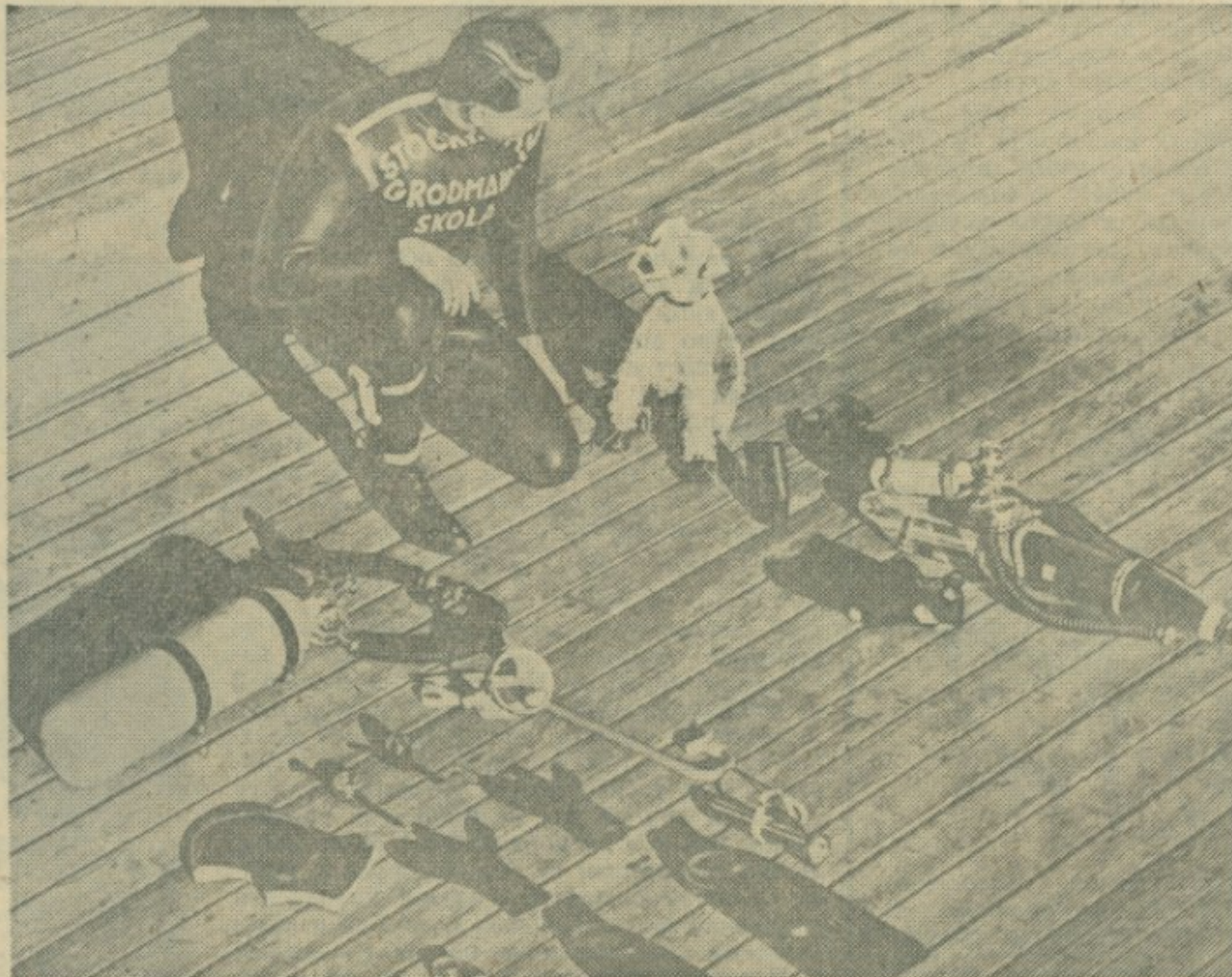
Од 25 земаља-извозница кафе, најважније су: Бразил, Колумбија, Куба, Доминиканска Република, Индонезија, Мексико, Нигерија и Тангањика.

ТОМИ, ЈАЗАВИЧАР — РОНИЛАЦ

Томи је увек уз свога господара — и изнад и испод воде. Није никакво чудо: његов господар Свен Нахлин је чувени шведски учитељ роњења. Због тога се побринуо да и пас добије потпуно ронилачку опрему начињену специјално за њега.

Пре сваке заједничке „шетње на морско дно“ Нахлин брижљиво проверава Томијев апарат за дисање јер се плаши да не остане без залихе кисеоника.

Као необично биће из бајке Томи плива под водом. Декан ветеринарског факултета у Стокхолму професор Цотерман поручио је свим пријатељима животиња који су се забринули за Томијево здравље: роњење нимало није опасно није за псе него за људе.

СВАКОМ СВОЈЕ: ЗА ИЗЛЕТЕ ПОД ВОДОМ И ТОМИ ИМА СВОЈУ ОПРЕМУ У КОЈУ СПАДА И МАЛА ВОЦА С КИСЕОНИКОМ, МАСКА ЗА ДИСАЊЕ И ГУМЕНЕ ЦИПЕЛЕ ПРАВЉЕНЕ СУ СПЕЦИЈАЛНО ПО ЊЕГОВОЈ МЕРИ. НЕОБИЧАН ПАС ПЛИВА И РОНИ ИЗ ЧИСТОГ УЖИВАЊА.

ВРАЋАЊЕ ДУГА

ра, да одвуче мину ка једној рупи дубокој преко триста метара.

Свенев задатак се састојао у томе да пази да „товар“ плови паралелно између кобилице брода и дна мора. Његов поглед се није скидао са батиметра (справа за мерење морске дубине) и хронометра на левој руци. Дубина: преко четири метра, нешто више од најмање.

Сваких пет минута инжењер Соренсен је телефонирао са „Каролуса“. Ова брига је Свена већ нервирала. Одједном његове руке се згрчише. Необичним нагоном већ је готово успевао да продре у механизам мине. Зато му постаде јасно да нешто у њој није у реду.

Најпре је то било само незнатно крчање, правилно, пригушено. Ритам се убрзавао. — Инжењеру Соренсен! Инжењеру Соренсен! — Чујем... Свен! — Механизам је прорадио... „преде“ као велики маљак. Повећајте брзину. Није хтео више ништа да чује а зујање као да је ис-

пунило читаву морску дубину. Био је као парализан... По изненадном затезању конопца он осети да је „Каролус“ повећао брзину.

Мина је одвучена и потопљена на месту П у рупи дубокој близу 300 метара. Тринаест минута касније једна барка са „Каролуса“ је прихватила Свена.

— Удаљимо се највећом могућом брзином! — рекао је он без даха. Сваког часа може да експлодира. Направиће ђаволски урнебес.

И он се оневести. Кад су му скинули заштитну маску са лица, видеће да му је коса потпуно побелела.

Мина је експлодирала после 17 минута. На месту П море се удубило као левак. Један огроман талас је стигао и одбио се о бокове „Каролуса“.

Свен Агсен је опет био са њима. Сви су га гледали са симпатијама кад им је испричао да је ово његово враћање дуга.

— За време рата, једног дана испред Триполиса требало је да демотирам једну подводну мину. Уплашио сам се. Уместо мене је отишао мој друг. Али бомба је експлодирала и он је место мене страдао. Ето, прихватио сам ову опасност да бих умирио своју савест.

ПЕЦАЊЕ УСРЕД ГРАДА

Мале рибе нису омиљено гу да се лове шарани, кеселе многих Јапанаца. Али ге и друге рибе. За округло где још на свету постоји усред велерада овакав рај за 200 динара добија се удица са мамцем.

Уклањајући мину не познатог механизма осталу из времена рата Свен Агсен је желео да испуни дуг према другу који је настрадао на сличном задатку

Шта ти мислиш, Гријон? Упитани не одговори. Заби још више своју смећу главу у подигнути окрвратник, решен да превиди подсмех који се крио иза овог питања.

— А, шта хоћеш да мислиш? — гласно се насмеја велики Олаф Бјернум — Задвољаваш се само да слуша за повести и да ради свој посао. Не говори о својој прошлости и не мисли на будућност.

Вилице Гријонове се нагло згрчише. У том моменту се отворише врата и огромна си дуга команданта Бенгта Олсона се оцрта у њиховом оквиру.

— Господо, чекају вас са нестрпљењем.

Онај, кога су у екипи седам гњурца називали Гријон, у ствари Свен Агсен, пође први. Екипу седам гњурца чинило је шест бучних и јаких „Викинга“ и један „Гријон“, мрачан, и тих човек.

Један човек педесетих година, сув као харинга и леденог погледа, седео је у соби Бенгта Олсона у лучкој капетанијци. Командант га представи гњурцима:

— Шеф и инжењер Соренсен, директор барутана.

Одмах после ове формалности инжењер Соренсен им се обрати:

— Господо, знам да сте у Тронхему већ шест дана. Ја сам вас управо и тражио од ваше флоте као подморске специјалисте. Задатак који треба један од вас да изврши изузетан је: мора се послати на пучину магнетска мина од једне тоне која се сад налази загњурена на уласку у јужну луку на дванаест метара дубине.

— То је лако — промуца велики Олаф Бјернум који је увек волео да се истрчава.

— Није, — пресеце га суво Соренсен. — Кад будете сазнали све, видећете да није. Немци су потопили ово оруђе пуно експлозива толико још почетком 1945. године. Ми имамо карту дна и тачно место где је потонуло. То је једна магнетска мина која ће експлодирати у близини сваког метала. Експлодираће и под утицајем најмање вибрације. Мислим да нећемо моћи да је издигнемо више од 3,5 метра са дна. А ово је само почетак. Мина је експериментална и зато о њој не знамо ништа. Немачки инжењери нису оставили никакве забелешке. То морамо ипак да изведемо да би се повећала лука за харинге. Једрења од дрвета „Каролус“ закачење оруђе крајем ужета кад оно буде покренуто из свог блатњавог лежишта, али неопходно је да један човек-жаба надзирава цео посао све време и телефоном одржава везу са екипом која ради на једрењаку. Да ли сам вам довољно јасно приказао ствар?

Док су се други згледали Гријон мукло изусти:

— Ја прихватам — и као за себе додаде: — то ће бити моје враћање дуга.

Сви су веровали да тиме пркоси њима.

— Претпостављам да знате шта вас чека? — рече инжењер Соренсен.

— Знам и више него што мислите — одговори Гријон.

— Ало, Свен Агсен! — звани су га одозго.

— У реду, пливам изнад мине! Претпостављам да је три четвртине њеног тела загњурено у блато. Треба је ослободити лопатом. Наравно дрвеном. Враћам се... не... не бојте се.

Била су потребна четири дана рада да би се мина ослободила из свог лежишта. Шокоље су прекривале читаву облогу оруђа.

Два следећа дана није имао ни часа одмора. Из блата извађена мина представљала је још већу опасност. Бурна, или чак и нека подводна струја могла су да изазову катастрофу.

Свен је зато „заробио“ цело тело мине неком врстом мреже од дебелих изукрштаних конопца, блокирао помоћу храстових ексера нос мине и прекрио све дебелим слојем вате.

Најзад ужад савијена у котур на „Каролусу“ била су избачена на обалу. Брод је требало, без потреса и суда-

ПО РОМАНУ ЖИЛ ВЕРНА ПРАВ О ОСУЂЕН ЦРТА Н. КРУЉЕВИЋ

Док жоам дајоста лежи у затвору... БЕНИТО И ФРАГОЗО ПОКУШАВАЈУ ДА МУ ПОМОГНУ.

— **ДА КУ ГА НАКИ.**

— **НЕШТО ДОЦНИЈЕ.**

— **МАНОЕЛ... ШТА САДА ДА РАДИМО?**

— **МОРАМО ШТО ПРЕ НАКИ ОНОГ ЗЛИКОВЦА ТОРЕСА!**

— **МИРНО ЈЕДЕ У КАФАНИ КАО ДА СЕ НИШТА НИЈЕ ДОГОДИЛО...**

— **ХАЈДЕ, БЕНИТО... ПОЖУРИ ДАКО МИСЛИШ ДА ГА ТАМО ЗАТЕКНЕМО.**

— **ОН ЋЕ МИ ДАТИ ТО ПИСМО ИЛИ КУ ГА УБИТИ... ПОЖИМО.**

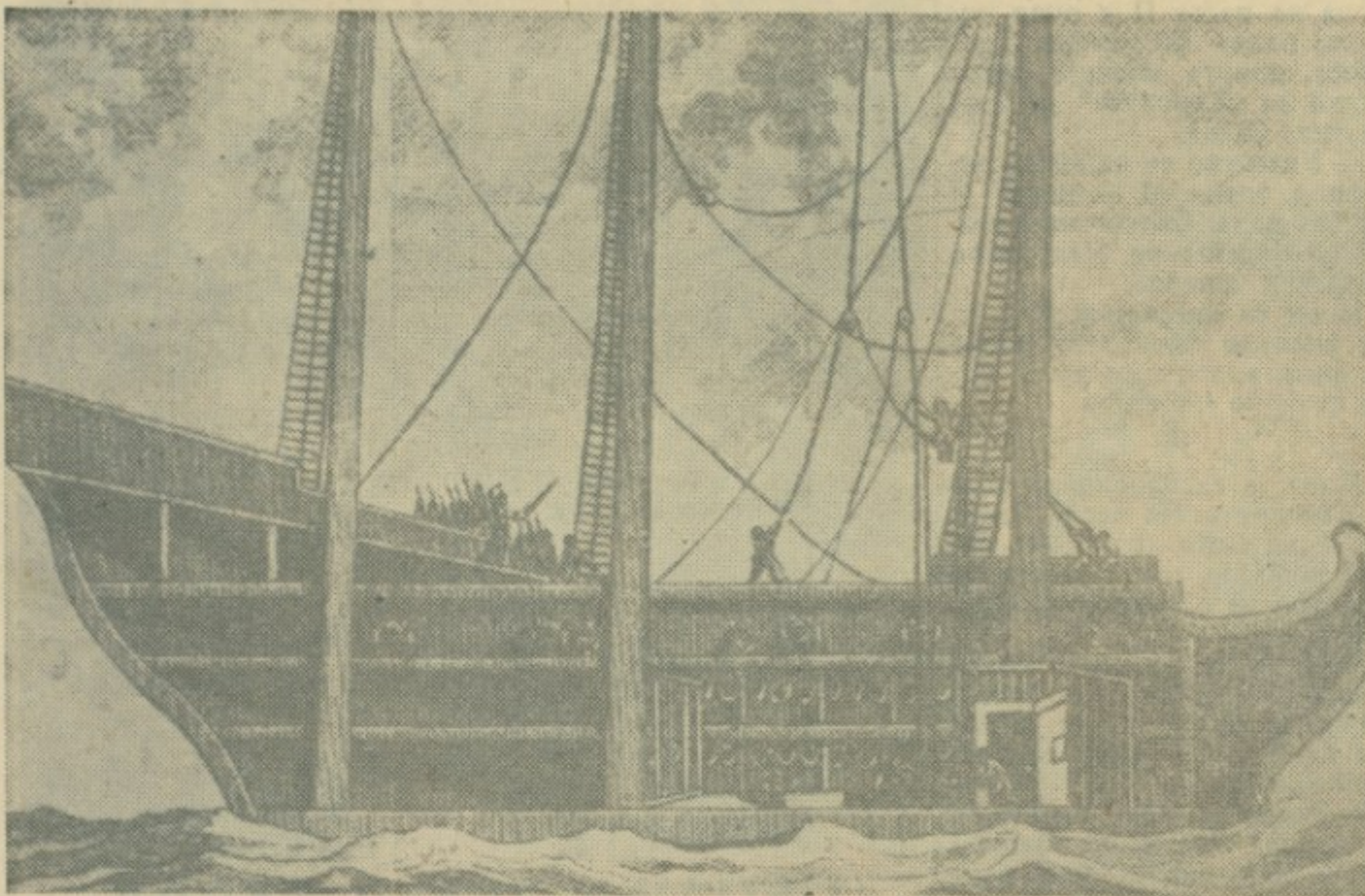
— **БЕНИТО... ПРОНАШАО САМ ГА.**

— **ЕНО ГА, БЕНИТО... ЗА РИМ!**

— **!!?**

— **ТОРЕСУ КАСТИЉО... СТАНИ!**

У НЕКАДАШЊИМ ЗАТВОРИМА

ЗАТВОР НА ФРАНЦУСКОЈ ФРЕГАТИ „ДЕКАДА“ КОЈА ЈЕ ТРАНСПОРТОВАЛА РОБИЈАШЕ У КАЈЕНУ

Беза затвореника, борба за побољшање њиховог положаја, разне згоде и незгоде у затворима

просјаци и дугалице. Када су галије замењене парним бродовима радна снага затвореника је коришћена у пристаништима за изградњу бродова и докова.

Затвореници су ноћу спававали у скупним спаваоницама, измешани једни преко других по пет стотина њих. Услови тамновања били су неподношљиви. Потпуно су били препуштени његовима тамничара — несавесних плач

Чак и касније, у XIX веку, када се стање затвореника нешто побољшало, најтежи осуђеници су слати на робију у прекоморске поседе. Британци су их најчешће слали у Аустралију а Французи у своју јужноамеричку колонију Гвијану. У Француској су осуђеници два пута годишње скупљани из свих затвора и оковани ланцима са 18 карика од по 83 милиметра, слати у поворкама у Тулон одакле

су бродовима пребацивани у колоније. Понекад их се скупљало и по 4.500. Поворке робијаша су путовале од Париза до Тулона по 35 и више дана. Старији су масовно умирали. Стога је закон дозвољавао да синови замене мајке и очеве. Под Лујем XV неки Фабр из Нима заменио је оца и провео на робији шест година све док није био помилован.

Први борци против нељудских услова живота у затворима били су они који су их искусили. Свештеник Венсан де Глол укрцао се 1604. године на брод у Марсеју. На путу за Нарбон брод су запленили пирати и у Тунису га као роба продали.

Осетивши све патње затвореничког живота и робијања Венсан је по повратку у домовину постао један од најчешћих поборника за побољшање положаја затвореника. Обишао је све затворе, јавно говорио против њих и организовао прикупљање добровољних прилога за робијаше на галијама.

Први који је успео да се његове идеје о побољшању стања затвореника делимично и усвоје био је Енглец Џон Хоуард, књижевник и члан Краљевског друштва. Приликом посете Лисабону 1716. који је страдао од земљотреса, његова фрегата су заробили француски ратни бродови јер је Енглеска тада била у рату. Задржан је шест година у заточеништву, искусио сву беду затворског жи-

вота и када се вратио у Енглеску страшно се заузео за затворенике своје земље. Између 1775. и 1787. године путовао је три пута у Француску, пет пута у Холандију, два пута у Италију, четири пута у Немачку. Посетио је Шпанију, Португалију и Турску. Свуда је обилазио затворе и заузео се за реформу затвореничког система. Под његовим утицајем уведене су у затворима многе новине. Умро је 1790. године од болести којом се заразио у једном затвору.

Али, било је и друкчијих затвора. Француски затвор за дужнике Света Пелагија био је крајем XVIII века познат широм Европе. У њему је сваки затвореник имао свој мали апартаман, наравно ако је имао пара да га плати и у њему је примао госте из затвора или из града. Финан-

сијер Увар, снабдевач француске армије оружјем, био је кажњен новчаном казном од пет милиона франака коју је могао заменити са пет година затвора. Без оклевања се определио за затвор и психичком изласка из њега је изјавио:

— У затвору сам заробио милион франака годишње. Ако ми нађете уноснију и сигурнију службу јавите ми, одмах ћу је прихватити.

Неки млади Американец Џејмс Сван који је 28. јула 1808. године пао под стечај због неког дуга осуђен је на затвор из кога је изашао тек 22. јула 1830. године! У затвор је довео свог кувара, примао је жену и пријатеље и запретио да ће лишити наслеђа оног члана породице који се усуди да исплати његов дуг!

Боца са пречистачем

Направљена је лака боца од пластичне масе са пречистачем (филтром) који поред тога што задржава сву нечишћу из воде, уништава клице трбушног тифуса, дизентерије и гастроентерита. Боца је на првом месту намењена путницима. Израђена је у једној енглеској фабрици и стручњаци тврде да је са успехом испробана у разним деловима света, под разним поднебљима.

Вода у боци је апсолутно здрава и у њу се не стављају никакве хемикалије, нити пре чишћавање кроз филтер утиче на њен укус. Пречишћена и стерилизована вода у овој боци је боља од куване која је увек помало бљутава. У бо-

ци од око пола литра налази се филтер са јонизованим честицама сребра, које имају јако бактерицидно дејство. Утврђено је да ове честице стопроцентно убијају све заразне клице које се обично налазе у загађеној води. Одржавање боце је врло лако: с времена на време се четком очисти спољна страна филтера који може да се и извади из боце, а траје неколико година.

РЕКОРД

На Аљаски је постигнут 1958. године рекордан улов риба. За 379 хиљада фунти рибе добијено је 19 милијарди и 800 милиона динара.

Почетком 19. века затвори су, по неким хроничарима, најчешће били само пролазна места у којима су се осуђеници задржавали неко време пре но што ће бити упућени као робови на галије.

Правда је у то време била сасвим људлива, писаних закона није било, а њеф и обест власти и краљевских чиновника у потпуности су заменивали савест судија. У затворе су стизали лекари и вештачари, крајљевски убице уколико су измакли вешалима, али и борци за људска права, они који су дигли глас против насиља и безакоња,

ЗА СТО ГОДИНА »БИГ БЕН« СЕ САМО 12 ПУТА ПОКВАРИО

Чувена лондонска кула са сатом „Биг бен“ исто је тако популарна у Енглеској као Ајфелова кула у Паризу.

Одлука да се „Биг бен“ сагради донета је 1844. године за време радова на реконструкцији британског Парламента који је био захваћен пожаром 1834. године. Велико звоно је изливено и монтирано тек 1858. године пошто се једно, направљено пре њега, разбило приликом првог звоњења. Пошто је постављено ново звоно струч-

њаци су приметили и да огромне казаљке од по две и по тоне не раде. Биле су сувише тешке и зато су замењене другима али су оне монтиране тек маја 1859. године.

Посланици Парламента имали су нарочиту седницу на којој је требало да одлуче какво име да буде највећем часовнику са звоником на свету. Вођене су дуге и бесплодне дискусије и одржани су многи говори. Најдостојнији са својим дугим излагањем био је Бенџамин Хол, први лорд шума кога су због његовог чиновничког стања и дебљине звали „Биг бен“ (дебело звоно). Један духовити посланик се досетио јаду и предложио да звоник назову по Холовом надимку. Сви су се само слатко насмејали и ништа није одлучено али је лондонском звоничу за сва времена остало предложено име. За сто година рада „Биг бен“ је претрпео само 12 кварова насталих у већини случајева само услед тежине влажног снега који би укочило кретање чиновничких казаљки од по три и по метра. Цифре на „Биг бену“ су високе 80 сантиметара а навијање се врши електричним путем. У току прошлог века док се то обављало ручно — два радника су два пута недељно навијали сат пуно радно време — по осам часова!

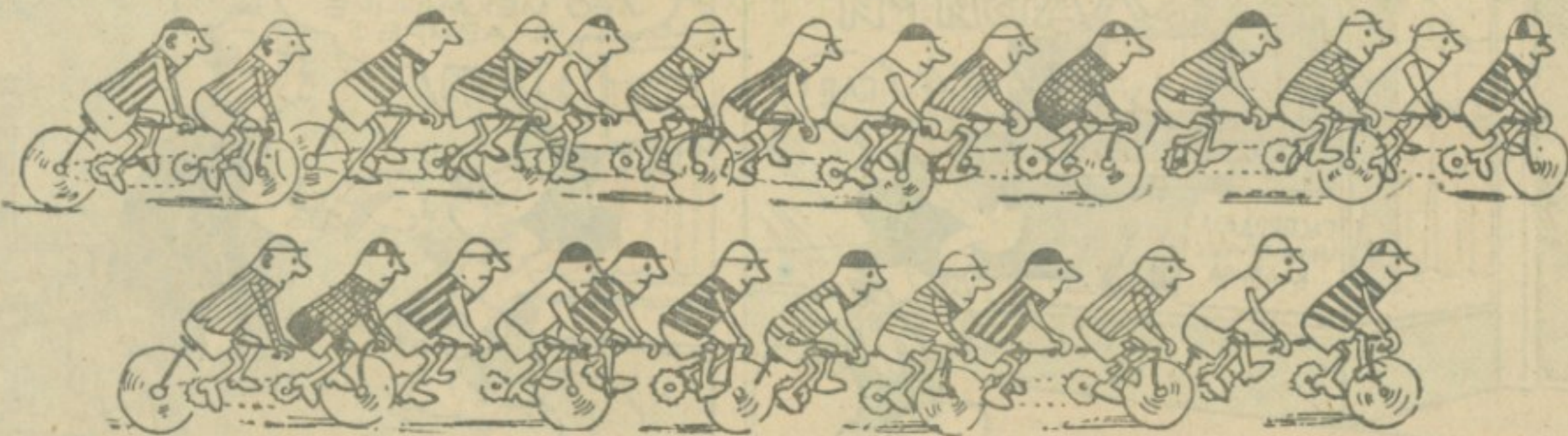

ИНДУСТРИЈСКЕ РУКАВИЦЕ

Ове рукавице превучене отпорном синтетичном гумом довољно су еластичне да радник може да увлачи и конач у иглу. Отпорне су према уљу, хемикалијама, киселинама и мазици и потребне су радницима у хемијској и прехрамбеној, млечној и петролејској индустрији.

ЈЕСТЕ ЛИ ПАЖЉИВ ПОСМАТРАЧ?

КОЈИ СУ ТРКАЧИ ИЗ ГОРЊЕГ РЕДА ОДУСТАЛИ ПРЕ ЦИЉА?

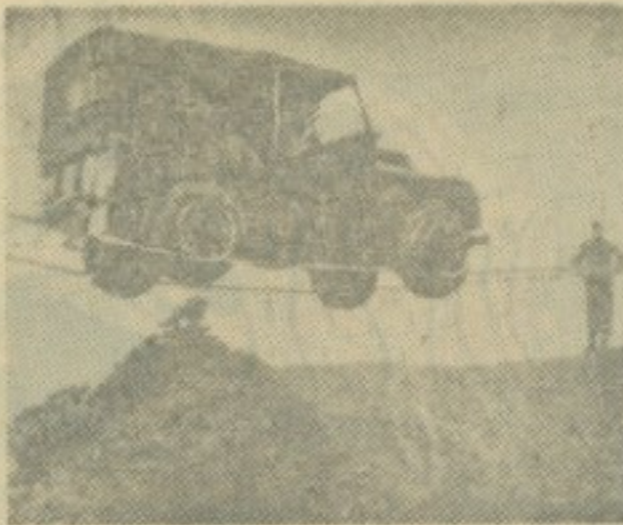
КО ХОЋЕ...

Винчи, месташце са 804 становника, које лежи по страни између Фиренце и Пизе, живи још од славе што се у њему родио један од најгенијалнијих људи: Леонардо. Али пошто су становници од вајкада сиромашни нису били у стању да смогну довољно

новца да би подигли споменик своме славном сину. Недавно су градски оци донели одлуку да ту давањем жељу остваре прилозима са свих страна. Зато моле грађане целог света да приложе један новчић макар и најмање вредности. Апел се завршава речима: „Ко хоће да пошаље „сољдо“ нека то учини одмах, да доцније не би заборавио“

БЕЗ МОСТА

Ово није циркуска атракција већ проба. Британски Лејд прелази реку преко два разапета конопца. Пре поласка поставе се са спољне стране четири ујзлебљена точка тако да леже на конопцима. Овај нови начин савлађивања река смањиле потребу за постављањем појтонских мостова.

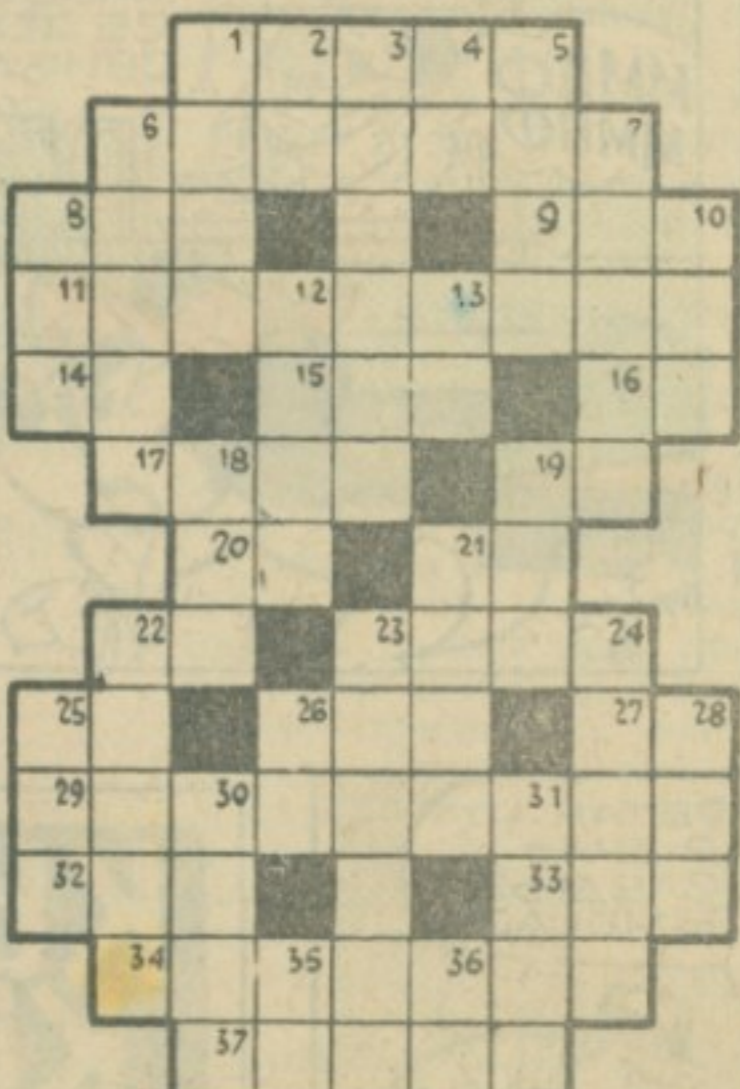
Џиновски млаз рашчишћава терен

Приликом грађења насипа на стеновитом терену у Вашингтону снажни шпркери са млазом под високом притиском рашчишћавају праšину и комадиће разорене стене и остављају чисту површину на коју треба да се сипа бетон. Два радника сасвим лако могу да рукују таквим шпрером.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) друштвено затворена група људи; 6) група острва у Средоземном мору; 8) усамљен; 9) острво на Јадрану; 11) равна морска обала погодна за купање; 14) иницијали нашег композитора („Мала Флорама“); 15) легендарни швајцарски јунак; 16) скраћеница за рачун; 17) стид; 19) иницијали нашег нобеловца; 20) мера за површину; 21) скраћеница за сајеручно; 22) река у Сибиру; 23) острво на Јадрану; 25) историјско место у Малој Азији; 26) стара турска титула; 27) првак; 29) спортска игра на води; 32) лука у Израелу; 33) тениски термин; 34) град у Шпанији; 37) врч.

Усправно: 1) логор вање под шаторима; 2) хемијски знак за алуминијум; 3) град у Индији; 4) позната замјеница; 5) врста четинара; 6) фламански сликар, Дирк (15. век); 7) наше полуострво; 8) зимски спорт; 9) боја лица; 12) општинско подручје; 13) елидирана свеза; 18) острво на Јадрану; 19) језеро у Северној Америци; 21) водопад; 22) град у Јапану; 23) плашт; 24) врста ле-

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) „Потоп“; 5) Фуко; 6) ом; 8) пила; 10) Ирена; 11) К(олесар); 12) иза; 13) кроки; 15) рн; 16) кревет; 17) пон; 18) врело; 20) Хаб; 22) Ара; 23) Доло; 25) Ана; 27) Амјен; 28) Ђорђе; 29) Раденковић; 29) минер; 30) мед; 31) ај; 32) Кола; 33) ас; 35) вино; 36) тусле.

Усправно: 1) Пула; 2) Ока; 3) то; 4) По; 5) физиономија; 7) Микеланђело; 8) Пирц; 9) Ерера; 11) Кито; 13) крв; 14) овера; 14) Лабин; 21) Војер; 23) дама; 28) Јер; 28) Арда; 30) Моне; 32) Кил; 34) С(ветозар Г(лигорић)); 35) вс.

Највећа брзина

Многе ће интересовати колика је досад највећа постигнута брзина једног брода на једра у прекоокеанској пловидби. Ево одговора: брод „Цемс Бенис“ прешао је Атлантик за 12 дана и шест часова и за то време пловно неколико часова брзином од 21 чвор на сат. Ово је свакако највећа, бар забележена, брзина једног брода на једра у прекоокеанској пловидби.

СКУП ОСОБИНА

Најновчија атракција зоолошког врта у Истанбулу је један четвороножац пореклом из Индије. У својој постолбици он се зове *Baselatus Trage Camelus*, а Турци су му дали име „коалиција“ зато што има реп као у камиле, тело коња, ноге сридаћа, а главу као у говечета.

БЕРОВАЛО СЕ

Беровало се да је долина смрти у Калифорнији најнижа тачка на свету. Међутим пронађено је да је површина Мртвог мора, између Палестине и Јордана још нижа, јер се налази на 423 метра испод морске површине.

Електро-цеви као семенке сунцокрета

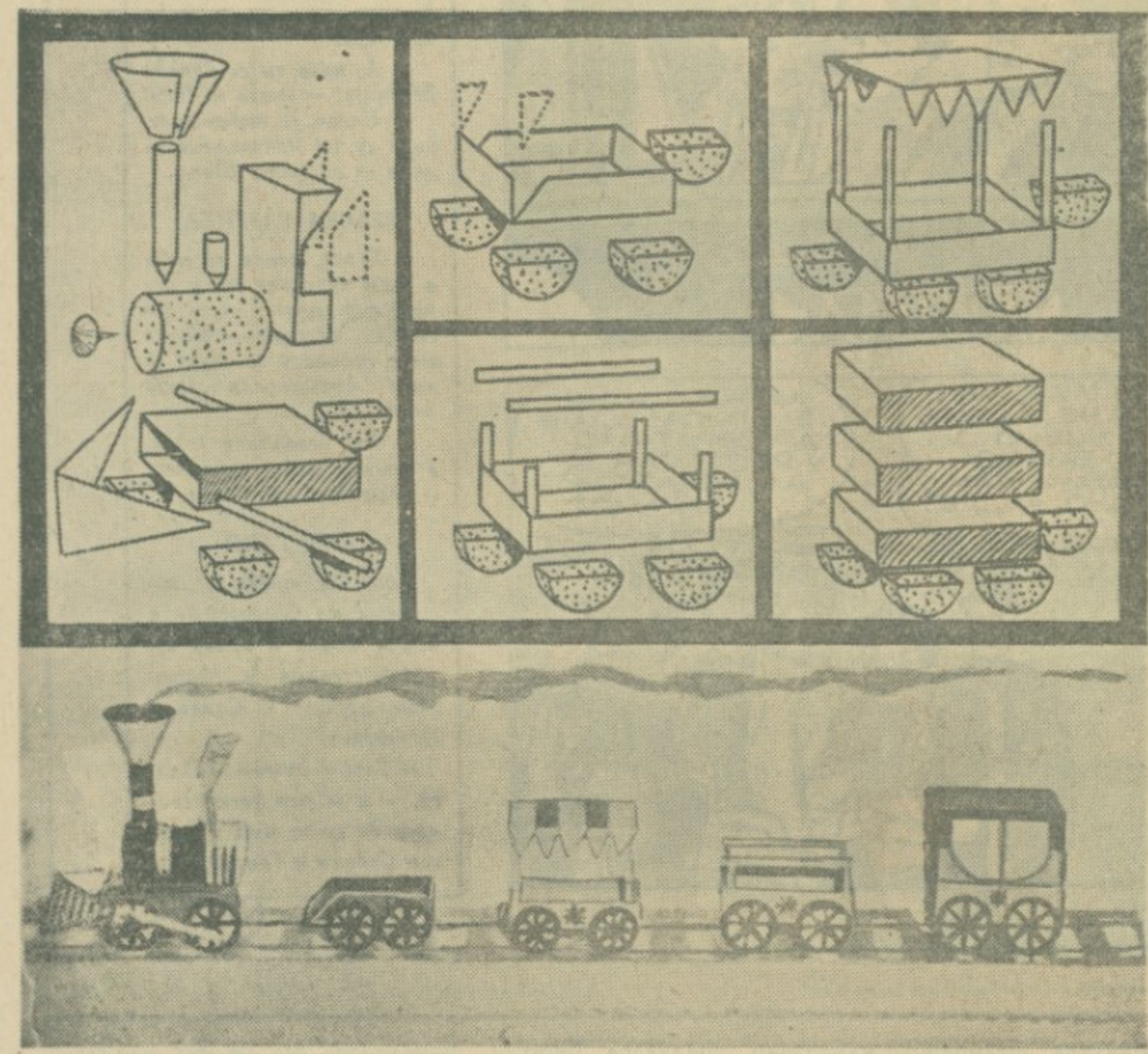
Скупе и гломазне електронске цеви добиле су озбиљног конкурента. Многи модерни електронски апарати граде се сада помоћу универзалне хладне катодне цеви која представља досад најмању конструкцију електронске лампе. Њен стаклени омотач није већи од

семенке сунцокрета а унутрашњост је испуњена неон гасом. Цела лампа се састоји од свега шест делова док је за електронске цеви потребно 50 до 60. У самој хладној катодној цеви се налазе два штапића, као и мали цилиндар који се активира помоћу силицијумовог једињења. Други њен значај је у томе што је веома трајна и економична: троши само стоти део електричне енергије потребне електронској цеви а „век“ јој је сто пута дужи, износи 100.000 часова. Тешка је само један грам и од тоне челика и стакла може да се произведе милион оваквих драгоцених патуљастих цеви.

Хладне катодне цеви имају данас веома широку примену у техници и индустрији. Нашле су место у 150 различитих најкомпликованијих електронских уређаја и првенствено служе за појачање електронских импулса. Користе се за производњу електронских рачуних машина, мерних уређаја, за испитивање дебљине брана на хидроцентралама, при контроли штампања новчаница, у вештачким сателитима, апаратима за аутоматско објављивање пожара и многим другим уређајима.

Захваљујући овим катодним цевима умногоме се смањује обим уређаја, број техничког особља који рукује њима, а и сами трошкови производње. У једну рачуницу машину средње величине треба уградити 800 електронских цеви а иста таква може да се произведе са 500 малих. У првом случају добија се уређај са површином од 30 квадратних метара а у другом апарату који није већи од телевизијског пријемника. За одржавање првог треба 10 инжењера и техничара, док је машина са хладним катодним цевима довољан један техничар за сваких 15 дана.

НАПРАВИ САМ

МАЛИ ВОЗ

Овај мали воз начињен по угледу на возове из 1880. године можете лако направити сами и то од кутија шибица, запушача и мало савитљивог картона. Пратите пажљиво наше цртеже и фотографије па ћете се лако снаћи.

За основу локомотиве нека вам послужи поклопац кутије од шибица, кутицу за ложака направите од унутрашњег дела кутије а казан од запушача и ексерца чија је главница испуцле на. За димњаке ће вам добро доћи оловке; на већу ставите од хартије проширене у облику левка из кога ће куљати дим.

Предњи браник и точкови су од делова запушача а полуге од шибица.

Тендер начините од унутрашњег дела кутије за шибице (из режите је као на слици) а точкове, исте величине као све остале, од плуте. Вагоне за транспорт робе начините такође од унутрашњих делова кутија од шибица, подушаче за кров од шибица а изреждане кровове од картона.

Ако желите да имате и један потпуно затворен вагон — направите три кутије једну на другу и залепите их тако да трећа буде у ствари и кров.

Уколико желите да вам композиција лепше изгледа обојите је према свом укусу и доцртајте горње делове точкова.

Јесте ли већ чули да...

... стари Римљани вршили су у војсци маршове обичним кораком или брзим кораком. Дневни марш обичним

коракм износио је 20 римских миља (30 километара), а брзим 24 римске миље (36 километара). Времени, марш је износио 5 до 8 часова.

... чим осети опасност, жена великог љубавог гвурца скаче у бастог зарони. Њени младунци инстинктивно се хватају за перје своје мајке и заједно с њом одлазе у дубину.

... изложена сталном „слушању“ спирања на виолини биљка мимоза порасте за педесет од-

сто више него кад расте у обичним условима.

... прво извођење „Тоске“ 14. јануара 1900. у позоришту Костанца у Риму донело је њеном композитору Ђакомо Пучинију пуни успех.

... за један дан треба да удахнемо 12.000 пута и да том приликом примимо у плућа 15.000 ваздуха.

... прво акционарско друштво за осигурање бродова на мору било је основано 1602. године.

Не, и то у Бенови под називом „Холандско-индијска компанија за осигурање“.

... после смрти америчког научника Квинсија, који је умро пре 6 година, његова удовица поклонила је америчком Природњачком музеју музејеву колекцију зола у којој је било 5.500.000 инсеката.

... у Америци се све више производе мали барометри — могу се носити у џепу или женској торбици — снабдевени сигналним уређајем.

Јем. Овај звучни уређај ступа у дејство кад настану атмосферске прилике које обично претходе урагану.

... наша позната народна изрека „Обилази као киша око Крагујевца“ тачна је само за два најтоплија месеца у години: јул и август. Наиме, према тврђењу метеоролога Крагујевца само у та два месеца има најмање падавина од околних места.

... дужност мужјака једне врсте америчког тетреба јесте да напоји своје младунце у безводној пустињи. Он лети до удаљене реке, добро намочи перје на

грудима и враћа се свом гнезду да жедни птићи попију капљице које су се задржале испод његовог перја.

**ЦОХ
НЯ
З
А
Р
О**

Ква-Ква!

Уређује Паја Патак

ПОГОДИО

— Ујка Пајо, — каже Гаја — наши нови суседи су сигурно сиромашни.

— Због чега?

— Па њихова девојчица је прогутала петодинарку а сви су у кући због тога узнемирени!

НИЈЕ ЈЕ ВИДЕО

Отимао Шила у Италију и кад се вратио питају га другови како му се свиђа који град.

— А, како ти се допада Венеција? — упита га Паја.

— Нисам је видео цео, биле су јој поплаване улице — одговори Шила.

ВЕЛИКА РАЗЛИКА

— Белка, морам ти рећи о твојој просиоци једну непријатну новост коју ти сигурно не знаш — био је шест година у затвору! — каже пријатељски Пата Белки.

— Ах, неваљалац један, а мени је казао само пет! — узвикну бесно Белка.

БАШ ТАКО

Понај се вратио са крстарења по Средоземљу и прича Оливи о двема чувеним стенама у Месинском мореузу — Сицили и Харибди.

— Гле! — зачуди се Олива, — а ја сам увек веровала да су то муж и жена као Содом и Гомора!